

AMVONULU

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 1—15. Juniu 1868. Nr. 11.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretinlu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a II. dupa Rosale.

Predica

(de **Justinu Popfiu.**)

Indemnare la diligintia in lucru.*)

„Amblandu Isusu pe lenga marea Galileei, vediú pre doi frati. pre Simonu, care se numesce Petru, si pre Andreiu fratele lui, aruncandu-si retea (uregea) in mare, cà-ci erau pescari.“
(Mat. IV. 18.)

I. A! Ddiu a creatu pe omu din trupu si din sufletu; dupa sufletulu seu omulu este mosceniuriulu ceriului, dupa trupulu seu este fiulu pamentului; dupa sufletulu seu nemoritoriu are chiamarea maretia, a

*) Prea onorabilulu d. redaptoria alu „Gaz. Trans.“ comendandu cu cuvinte calduose intr'unulu din nrii anului trecutu foi'a nostra spriginirii p. o. cleru, si-esprime intre celelalte speranti'a, cà redactoriulu acestei foie, abatendu-se dela procedur'a urmata de cea mai mare parte a predicatorilor basericesci, lenga cunosciintele necesarie pentru inaintarea interesloru eterne ale omului, va dá in foi'a sa si invetiature de acele, cari se indemnare pre credintiosi si la urmarirea mai diliginte a interesloru loru pamentesci. Se nu cugete nimene, cà dora o asemenea dorintia nu ar fi justa. Relegiunea are, trebuie se aiba cuventu, si inca cuventu indreptatoriu si decidatoriu in tote trebele nostre, privesca acele fericirea nostra ceresca, séu macar si numai cea pamentesca. Se justificamu ore asertiunea nostra din ensusi S. Scriptura? „Deca nu voiesce cineva se lucre, acel'a neci se nu mance.“ (II. Tes. III. 10.) „Si ve rogamu pre voi fratiloru! . . . se ve ocupati cu afacerile vostre, si se lucrati cu manele vostre.“ (I. Tes. IV. 10. 11.) „Celu ce nu porta grige de cas'a sa, va mosceni venturi.“ (Prov. IX. 29.) etc. Dar destulu. Noi incepeamu cu placere a satisface dupa debilile nostre poteri dorintiei respicate prin meritatululu domnu redapt. alu „Gaz. Trans.“ si recunosceamu cu dorere, cà mai alesu poporulu nostru duce inca mare lipsa de asemenea invetiature. Se aiba inse grige oratorii nostri basericesci, a nu tractá interesele lumesci ale omului ca scopu finale, precum facu intru unu modu destulu de scandalosu predicatorii protestanti, ci totu de un'a încátu sunt acele in legatura si relatiune cu cele eterne, si ca unu miedilocu pentru inaintarea binelui sufletescu, care fiacaru preotu *suprema lex esto.*

Red.

tientí înainte de tote la cele neperitorie, a cercá vietí'a eterna, dupa trupulu seu are datorinti'a a se iugrigi sí de cele trecatorie, de cele ce i sunt de lipsa spre traiulu seu pamentescu, spre fericirea familiei, spre prosperarea satului, cetatii sí a patriei sale, deorace ddiu ensusi a ronduitu, ca se nu le ajunga omúu neci aceste fora lucru sí ostenela.

Eca in asemene lucrare sí ostenela ne infacisieza S. Evangelia de astadi pre cei doi frati, pre Petru sí Andreiu, cari se fecera apoi apostolii lui Cristosu. „*Amblandu Isusu pe lenga marca Galiteei, vedíú pre doi frati*“ etc.

Iubitiloru mei! deca s'ar scorbori Mantuitoriulu inca odata pe pamentu, sí ar binevoi a cercetá sí satulu nostru, sí ar intrá in curtile (ocolele) sí casele vostre, sí ar amblá pe stratele sí campurile vostre, aflá-ve-v'ar elu ore sí pre voi toti ca pre acei doi frati, sudandu cu neobosela in castigarea celoru de lipsa pentru sustienera traiului vostru, pentru bunastarea sí in florirea casei vostre?! Séu cà ar aflá pote sí de aceia intre voi, cari uitandu-si detorintiele, ce le au catra sine ensisi, catra familiile, catra satulu sí tier'a loru, petrecu díu'a mare in nelucrare, in lene pecatosa, respindu tempulu pretiosu in sedaru?!

Spre lucru e creatu omulu dela Ddiu, spre lucru sí ostenela. Unde omenii pe lenga implinirea detorintieloru sale sufletesci, sunt lucratori, diliginti sí in castigarea celoru pamentesci, acolo e dulce, e fericitu traiulu, acolo se redica case, se agonisescu pamenturi, inflorescu satele, cetatile sí tieretele, acolo nu se pote incuibá seraci'a, nu pote intrá nefericirea.

Lasati dar I. A.! ca eu parintele vostru sufletescu, care de atâte ori v'am indemnatu din acestu locu santu, a ve portá prige de sufletulu vostru nemoritoriu, a cercá înainte de tote fericirea vostra ceresca, se mi intorcu astadi ochii sí la fericirea vostra pamentesca, indemnandu-ve *la diligintia neobosita in lucrare.*

Domne! la tine mi redicu manele, tramite Spiretulu teu celu santu, se fia cu mine se lumine mintea mea, se invotie a cuventá buzele mele, ca trendavii se se sparie, se se intorca, éra lucratorii neosteniti se se bucuro de cuvintele mele.

I.

Ori unde mi intorcu ochii in natur'a larga, pretotindene vedu miscare, pretotinene lucrare; dela planetele maretie, cari adorna tari'a ceriului, pana la vermutiulu din urma, care rode pamentulu, nu afu nimicu, ce se ste in dormecare neactiva lanceditoria. Cum sare de pe flore pe flore albin'a serguintiosa, ca se culega din sinulu loru nectaru dulce de miere; cum alerga, cum se ostenesce furnic'a mica, ca se-si adune sie comora avuta pentru dilele triste sí grele de ierna; cum sbora paserea prin gradino, prin agrii, ca se-si cerce nutrementu pentru sine sí puisiorii sei crescundi; cu câta truda, cu câte pericle si- agonisescu fierelre mancarea loru necesaria. Si câta lucrare, câta activitate observâmu

nu numai între animalele miscatorie, ci chiaru și între plantele legate de unu locu în pamentu, și între planetele preserate de man'a ddieesca pe firmamentul cerescu. Arborii verdi ai gradineloru produc florii și fructuri indulcitorie; florile câmpului produc sementia îmbelsingată; soarele, lun'a, stelele, se misca neincetatu, resaru și apunu, precum le rondui loru întieptiunea ddieesca, și nu voru odini, și nu se voru opri, pana ce nu se va restorná lumea în nimicirea intunecosa. Și se mi fia iertatu ore, a mi redică ochii marginiti și mai departe peste hotarele acestei lumi trecatorie, și a privi în fiinti'a nemarginita a Creatoriului totororu lucrurilor, ce sunt? Poterea lui nemesurata lucra din veci fora de a încetá neci macar pe unu minutu, și va lucrá fora finitu. Braciulu lui inaltu sedesce și straforma, întieptiunea lui guverna și dispune, bunetatea lui binecventa și fericesce, dreptatea lui respalesce și pedepsesce fora încetare. Elu, Domnulu și Creatoriulu nostru, precum e viatia eterna, asiá e și remane în veci lucrare, activitate neintrerupta.

Astfelu curge lucrulu pretotindene în maretia opera alui Ddieu, astfelu în sinulu lui Ddieu, isvorulu eternu alu tota fiinti'a lumesca. Asiá dara numai singuru omulu, tipulu și esemenarea lui Ddieu, corona și frumusetia lumii, pre care l'a dotatu man'a ddieesca cu atâte calitati emininti peste celelalte creature, și l'a pusu ca pre o minune pe facia pamentului, numai elu se petreca cu manele crucisiate, ca unu trentoru, fora lucru între fiintiele vietuitorie?

Nu odin'a peccatosa, care resipesce tempulu, nefacundu nimicu, ci lucrulu este tient'a omului pe pamentu. „Si a luatú D. Ddieu pre carele l'a facutu, și l'a pusú în paradisulu desftarii, se-lu lucre și se-lu padiesca“ (I. Mos. II. 15). E dreptu, că atunci lucrulu nu erá ostenitoriu pentru omu, ci erá o deprindere dulce și usiora; ca o pedepsa pentru calcarea cutezatoria a mandatului, ce i-a datu în paradisu „In sudorea faciei tale vei lucrá pamentulu“ (I. Mos. III. 19) suná judecat'a cumplita a Creatoriului catra protoparintele nostra dupa peccatulu facutu în paradisu. Ca la sunetulu infricosiatu alu unui tunetu, ce face se se cutremure fundamintele muntiloru, stete omulu incremenitu la audiulu acestei pedepse aspre, dar meritate. Ce sarcina nesuportabile, ce jugu greu i va fi de aci înainte vietia. Ma precum tunetulu devene din ce în ce totu mai linu, pana ce în fine dispare cu totul, și în urm'a lui cadu picuri desi de ploia manosa, cari reversa potere și vietia noua în pamentulu amortitu; astfelu pedeps'a lui Ddieu vostita asupra capului lui Adam și alu urmatoriloru lui: „Cu sudorea faciei tale vei lucrá pamentulu“ se prefacú în urma intrunu daru nespusu, într'o binefacere nepretuita pentru vietia omenesca. Căci trebuindu omulu a-si cercá de aci înainte pana cu ostenela și sudore, lucrulu versá potere noua în venele lui, i erá dulce tota imbucatur'a castigata cu truda, i erá dulce repausulu somnului dupa ostenela dilii, și observá cu uimire, că în cuvintele de pedepsa: „Cu sudorea faciei tale vei lucrá pamentulu“ i rostí Ddieu

fericirea cea mai mare a vietii sale pamentesci. Asiá este oh Parinte alu iubirii, nu ai afurisitu, nu ai pedepsitu tu pre omu, candu i-ai demandatu se lucre in sudorea faciei sale, ci l'ai binecumentatu, si i-ai datu in mana cea mai mare mangaiare si fericire a vietii. Ah Parinte bune inca si pedeps'a este daru, este binecumentare in man'a ta!

Intru adev eru, ce ar si fi ore vietii'a fora lucru?! Unu blastemu nesuferitu, si s'ar schimbá in veninu si bucuriele nostre cele mai dulci. Priviti numai la unu trentoriu leniosu; vietii'a i este o sarcina torturatoria; „*poftele omoru pre celu leniosu, cà-ci nu voiescu manele lui se faca ceva*“ (Prov. XXI. 25); pana ce celui lucratoriu i trece iute si placutu tempulu in miediloculu ocupatiuniloru sale, leniosulu i sunt lunge orele si clipitele, diu'a lu cuprinde o ura si voia rea, care i amarescu sufletulu, si noptea, candu altor'a e atátu de dulce repausulu dupa ostenele'a dilii, pe genele celui leniosu nu se scobore sommulu binefacatoriu. Asiá este I. A.! Tota indestulirea, tota placerea vietii este rezultatulu lucrarii nostre. Lucramu, ca se potemu odini, si odinimu, ca se potemu lucrá; schimbarea acést'a intre lucru si odina, este ace'a, ce face dulce si fericitu traiulu nostru pe pamentu, deca cumva nu ne acusa din vr'o alta parte calcarea legii lui Ddiu.

Unu motivu potinte, de a ve iudemná la lucrare diliginte, este inca ace'a I. A.! cà Ddiu binecumenta lucrulu si ostenele'a omului inca aici pe pamentu cu inaintare, cu crescerea averii, éra lenea o pedepsesce cu perdere, cu seracia.

Unu parinte aproape de capetulu vietii sale, chiamá la patulu seu pre fiii sei, si pentru de a-i iudemná la lucrare neobosita, díse loru, cà a ascunsu in vii'a sa o comora mare de bani, care se o cerce dupa mortea sa cu diligintia, si aflandu-o se o impartiesca intre sine fratiesce. Fiii fecera, precum le díse loru parintele, sapara cu diligintia tota vii'a, dar nu aflara nimic; sapara si in alu doile, si in alu treile anu, dar totu fora rezultatulu doritu. Ma eta cà vii'a dupa o asemenea lucrare le produse fructuri intreita mai manose, decâtu mai nainte; atunci precepura ei, unde tientí parintele morindu cu descoperirea, ce le-a facutu, adeca: se lucre, si se lucre neobositu, cà-ci lucrulu nu lu lasa Ddiu fora binecumentare si resplatare.

Asiá este I. A.! Pamentulu, si fiacare maestria, cu care se deprinde omulu diliginte, devene pentu densulu o adev erata comora. Are celu ce lucra totu de un'a, de unde si cu ce se se nutresca, „*Celu ce lucra pamentulu seu, se va saturá de pane*“ (Prov. XII. 11), are cu ce se cresca onestu fiii sei, are cu ce se acopere lipsele casei sale, are cu ce se stinga fomea seracului, are de unde se de pentru infrumsetiarea basericei si inffiorarea scolei, are de unde se contribuesca spre inaintarea binelui comunei si a natiunii sale. Si chiaru deca lu ajunge vre o nefericire, chiaru deca ceriulu nu favoresce câte odata osteneleloru lui, linisce neturburata stralucesce si atunci din ochii lui, cà-ci consciintii'a implinirii

detorintiei sale i alina dorerile presintelui, si credinti'a in Provedinti'a Ddieasca lu afida cu sucesu si sporiu mai bunu in venitoriu. Inca si acel'a, pre care l'a osenditu sortea, a se lupta cu seraci'a din leganulu seu, inca si acel'a, care s'a nascutu, a traif in sierbitiulu altor'a, prin lucrare diliginte se apuca in curendu la stare bunisiora, si devene in urma prin agonisel'a sa domnulu seu. Pamentulu, gradin'a, curtea omului neobositu in lucru le poti cunosece numai decatu; pare cum ar lucra o potere mai productiva in semenaturele agriloru in pomii gradinei lui, si in curtea lui privesci cu desfetare la strinsur'a frumosa, ce si o-a castigatu prin sudorea sa. „*De nu vei fi leniosu, veni-va ca unu isvoru seceri-siulu teu, si seraci'a ca unu caletoriu reu va fugi dela tine* (Prov. VI. 11). Fericitu statulu, fericita cetatea, unde locuiescu omeni iubitori de lucru; bunastare, indestulare ti suride aeolo desub stresin'a fiacarei case, si strainulu, caletoriulu, pre care lu aduce sortea intru unu satu, seu intru o cetate ca acesta, cauta cu placere si uimire la frupturile manose ale diligintiei omenesci, si candu se departa, nu pote a nu reprivi inca odata din departare la acelu satu, la acea cetate, dicendu intru siue, ca mai sunt in lume omeni bravi, omeni fericiti.

Ma unde lu duce pre omulu nepasatoriu lenevi'a lui? Doca totu cari, si nu adaugi nimicu, va trece in urma si vistieri'a cea mai plina. Cate case amu potutu vedé in vietia, cari pana traiau in ele parintii lucratori, cresceau din di in di in avere, in fericire; ma trecundu dupa mortea loru la fiii trendavi, nu s'au redicatu, ci s'au ruinat; seu s'au vendutu, si eredi (moseceniarii) parintiloru celoru avuti, cari aveau dupa ostenele parintiloru de tote in abundantia, au fostu siliti a se scuti in urma prin case straine ca geleri, ca servitori, facunduse astfelu nefericiti, si de batjocura pre sine, si facundu prin lenea loru pecatosa nefericiti si de batjocura si pre fiii loru nevinovati. Candu se incuiba lenea, nelucrarea intr'o casa, acolo si incepu numai decatu a pandi in impregiuru seraci'a, rosinea, nemultumirea, pana ce in scurtu intra si ele in casa pe aceasi cale, pe care intru lenea, ca-ci seraci'a, rosinea nemultumirea cu lenea sunt socie, sunt sorori nedespartite. „*Celu leniosu se va implé de seracia*“ (Prov. XXVIII. 19). „*Celu leniosu este totu de un'a in lipsa*“ (ic. XXI. 5). „*Lenea este man'a seraciei, si radecin'a dasperarii.*“ (S. Joanu gura de auru).

Ei, si doca ar fi numai atat'a! Dar cine nu scie I. A.! din esperiinti'a de tote dilele, ca pana ce omulu acuratu, omulu diliginte in lucrurile sale, chiaru prin ocupatiunilo sale e retienutu dela multe rele, si scutitu de multe foradelegi, pana atunci omulu leniosu, trendavu se restorna orbisiu in pecate, traiesce si more in ele, si astfelu cel'a ce prin lenea sa se ruina materialminte, se mai ruina inca si sufletesco, castigandu osenda sufletului seu nemoritoriu.

Precum cel'a care voiesce a veni vre o pasere, nu tientesco cu sageta sa dupa dens'a atunci, candu paserea sbora, ci de comunu candu

ace'a se pune pe vre o ramura, pe vre o stenca, și odinesce, ca se o pota nimeri cu atâtu mai usioru; astfelu procede și diavolulu in venatulu seu neintreruptu dupa sufletele omeniloru, nu cuteza elu a atacá pre omulu, pre care lu afla cuprinsu neincetatu in miediloculu lucruriloru sale; dar cu atatu mai mare lacomia, și cu atatu mai multa securitate de invingere navalesce asupra omului, pre care lu vede petrecundu trendavu și leniosu, ranindu-lu de morte cu saget'a veninosa a pofteloru rele. Cátu tempu petrecú imperatulu Davidu ocupatu cu afacerile casei și ale imperatiei sale, remase nevinovatu și santu inaintea lui Ddieu; și eta cà preamblandu-se odata fora neci o deprindere in foisorulu palatiului seu, atât'a fu de ajunsu, ca se-lu invinga diavolulu cu ispitele sale, și imperatulu santu deveni unu desfrenatu și ucidatoriu. Solomonu erá unu imperatu pre catu de intieptu, pe atâtu și de piu, pana ce duse o vietia lucratoria; dar ah! petrecerea desierta a tempului lu fece mai tardiu sclavulu pofteloru trupesci, și chiaru inchinatoriu de idolu. Ce felu I. A.! nu ve infrica esemplele aceste? Sunteti voi ore mai santi decâtu Davidu, mai intiepti decâtu Solomonu, ca se nu ve temeti de ispitele diavolului, petrecundu tempulu in nelucrare leniosa? Lenea este usi'a prin care intra diavolulu in sufletulu omului. Celu leniosu nu voiesce a lucrá; ce face dar? Trecundu-i tempulu prea incetu, si-bate capulu cu cugete diverse, cum și unde si-ar poté aflá ore vre o deprindere placuta, ca se-i treca de uritu? Și fiindu cà deprinderea buna și folositoria nu e dupa placulu lui, ce minune, deca cugetele-i tientescu la petreceri oprite, la lucruri peatose. Ap'a, deca sta multu nemiscata, se imputiesce; pamentulu, deca nu e aratu și semenatu, produce spini și maracine; ferulu, deca nu e folositu, se rugineza, astfelu se intempla și cu omulu leniosu; petrecundu in nemiscare, fora vre o deprindere folositoria, lu napadescu cugete peatose, cugetele devenu propusuri, și propusurile trecu de comunu in fapte. Intru atâtu sunt de adeverate aceste I. A.! încátu nu me sfiescu, a ve dechiará, cà cu câtu e mai mare intru unu satu, intru o cetate, seu intru unu poporu numerulu omeniloru, dedati a petrece tempulu pretiosu in lenevire; cu atât'a sunt mai dese acolo furturile, insielatiunile, certele, desfrenarile, betiele, bataiele, etc. cu atât'a sunt mai pline acolo prinsorile; cà-ci „*multa reutate invetia lenevirea*“ (Sir. XXXIII. 32); „*lenevirea e noptea sufletului, cium'a voiei, corumpatori'a moravuriloru, ospetariulu indatinariloru rele, rosinea pamentului, mormentulu omului viu, cu unu cuventu: invetiatoriulu totororu foradelegiloru.*“ (S. Vasil).

Fiti dara I. A. zelosi, fiti neosteniti in lucru, precum ve indemna și S. Pavelu Apostolulu: „*se ve ocupati cu lucrurile vostre, și se lucrati cu manele vostre*“ (I. Tes. IV. 11). Paserii a datu Ddieu aripe, ca se sbore, omului mane, ca se lucre. Nu este neci unu felu de lucru atâtu de despretiuitu, ca se fia nedemnu de omu; numai lenea, numai lips'a seraci'a și foradelegile, cari provenu din lenevire, numai aceste lu facu de rosine și de batjocura pre omu. Priviti acolo la fundatoriulu ddieescu

alu credinței noastre, la Isusu Cristosu. Au nu eră elu Fiiulu lui Ddieu? Au nu si-potea castigá elu cele de lipsa pentru sine, pentru prea curat'a sa mama Mari'a, pentru parintele seu nutritoriu Josifu, si fora neci o ostenela, singuru prin atotopotinti'a sa ddieesca? Cu tote aceste facundu-se omu, elu nu voi a se sufrage desub legea firii, ci precum ne spunu ss. parinti ai basericei, lucrá, osteniá alaturea cu mam'a sa dulce, cu parintele seu nutritoriu, ca se ne intinda si intru acést'a esemplu maretiu de imitatu cu ensasi viet'i'a sa.

Se nu uitati inse I. A.! cá sunteti servitorii lui Ddieu; pentru ace'a tote lucrurile vostre trebuie se fia unu feliu de servitiu ddieescu; va se dica se nu lucrati numai din indemnulu castigului pamentescu, trecatoriu; cá intru unu casu ca acést'a v'ati luatú respilat'a osteneloru vostre in lume, prin urmare ce titlu ati mai poté avé la respilat'a eterna din man'a lui Ddieu? Ci lucrurile vostre se purceda din motivulu maretiu, cá asiá voiesce Ddieu, si ca prin acést'a se sierbiti lui Ddieu, si se inaintati marirea lui pe pamentu. Acést'a e bas'a a tota viet'i'a crestina, precum ne invetia S. Pavelu Apostolulu: „*Ori mancati, ori beti, ori faceti altu ceva, tote se le faceti intru marirea lui Ddieu.*“ (I. Cor. X. 31). Lu-crându astfeliu, lucrurile vostre, fia acele cátu de neinseunate, le va scrie Ddieu in cartea vietiei pentru remunerare eterna. Vieti'a e scurta; veti urmá si voi peste pucinu parintiloru vostri, veti parasí lumea; frupturile osteneleloru vostre voru remané in manele altor'a, cine scie in ale caror'a? dar meritulu lorú ve va petrece pana susu la tronulu lui Ddieu, care pentru o vietia scurta, dar lucratoria, ve va respilatí pre voi cu repausu, cu pace lunga, neperitoria in patri'a ceresca.

Oh de ar fi asiá; oh de ar fi, ca se nu pera ca viersulu celui ce striga in desertu invetiatur'a, ce v'am datu in s. di de astadi; ci se afle in anitele vostre pamentu manosu, se prinda radecina, si se aduca fruptu indiecitu.

Domne, isvorule nesecatu alu iubirii! care ai creatu pre omu, ca se lucre, se ostenesca, si ai voitu, se nu pota fi fericitu pe pamentu, nu in ceriu, decátu numai implinindu cu acuratate detorintiele chiamarii sale, privesce cu indurare la credintiosii acestei baserice, si i invetia a implini si intru acést'a, precum intru tote, voi'a ta cea santa. Darulu si binecuventarea ta se se scobora peste casele si semenaturele nostre; ca pamentulu, deprinderea si maiestri'a fiacaruia dintre noi, se ne fia o comora avuta, din care se culegemu cu ajutoriulu teu in abundantia frupturi spre fericirea vietiei pamentesci si a celei ceresci, care va se o gustámu odiniora la tine Parintele nostru prea induratu. Amin.

Dominec'a III. dupa Rosale.

Predica.

(de Joann Murgu par. in Oradea-mare.)

Se portàmu grige mai antâiu de cele eterne.

„Nu ve grigiti cu sufletulu vostru, ce veti mancă si ce veti bé, nici cu trupulu vostru cu ce ve veti imbracă; — ci cautati mai antâiu imperati'a lui Ddieu si dreptatea lui, si aceste tote se voru adauge voue.

(Mat. VI. 25. 33.)

Aceste cuvinte ale Mantuitoriului din St'a Evangelia de astadi cuprindu oprire si idemnu „Nu ve grigiti cu sufletulu vostru“ etc. eca oprel'a. „Ci cautati mai antâiu imperati'a etc. aci e indemnulu, mandatu. Se amblàmu mai antâiu a castigá pre Ddieu in sufletu, si vomu aflá si trebuintiele pentru trupulu nostru. E insemnatu acestu mandatu alu Mantuitoriului, Jubitii mei! cu atâta mai insemnatu pentru noi crestini de acuma, cari vietuimi intr'unu seculu, candu mai tote spiretele sunt atintite catra materialismulu grosolanu, candu tote nestuintiele omeniloru sunt incordate spre castiguri de averi, de posesiuni trecatorie, si candu sunt forte picini accia, cari si-naltia cugetulu la cealalta tienta a vietiei nostre, la tient'a mai sublima, candu sunt pucini, cari cugeta la fericirea sufletului loru. Audim pretotindene lamentari si vaitari, unulu pentru cà avuti'a lui nu i este de ajunsu a satisface dorintieloru vile ale trupului seu; altulu, cà nu are cu ce se imbuibá in mancari si beuturi; altulu, cà nu pote colportá (pauná) cu averile sale, nu e in stare se duca lucsu in lume, ca se lu admire omenii; unii se vaita despre un'a, altii despre alt'a, si toti innota in reteciri; nici unulu nu si-duce aminte de sufletulu seu.

De aru scí intielege, de aru scí cuprinde sensulu acestoru cuvinte ale D. N. I. Cr. aru stá de odata, aru tresari in midiloculu cursului nebunu, ce l'au indreptatu orbesce catra idolulu mamonu catra vitielulu de aur.

Voiescu I. A! cu ast'a ocasiune a desfasia rá cuvintele divine, ce audiram astadi dela Mantuitoriulu nostru; aratandu-ve, cà trebue se *indepartàmu dela noi ingrigirea cea mare pentru averi trecatorie, si se indreptàmu diligentia dupla spre castigarea bunuriloru eterne,*

Nimene nu pote servi la doi domni, cà séu va urí pre unulu si va iubi pre celu alaltu séu se va tiené de unulu si de celu alaltu nu va grigi; nu poteti servi lui Ddieu si lui Mamonu.“ (Mat. VI. 24) díce Mantuitoriulu. Nu I. A! nu potemu servi le doi domni, nu, pentruca unulu e dreptu si nestramutatu, éra celu alaltu e viclénu si insielatoriu,

nu putem servi de odata lui Ddieu și idolului avutiilor. Nu putem servi, pentruca unul ne invetia a iubi, a fi bun, indurati, curati la anima și cugetu, panace celu alaltu ne indemna cu unu sembetu astutu a urî, a invidiá, a fi impetriti a fi insielatori, ne invetia a vende totu ce e mai scumpu, a vende sentiemintele, consciinti'a, onorea nostra, și in urma a vende sufletulu nostru pentru densulu, pentru acestu idolu infernale; și in fine ce ne da in schinbu pentru aceste tesauere, ce anu pierdutu? — Ne da o clipita de imbetare pentru o eternitate de blastemu.— Deci cui vomu servi? — Oh de siguru nu lui Mamonu, ci lui Ddieu, care ne dice prin Fiulu sen: Se lapedâmu de la noi totu cugetulu de interesu, de dobenda, se lapedâmu tota ingrigirea pentru averile peritorie, și se nu ne ingrigimu de ce vomu mancă și vomu bé mane, și cu ce ne vomu imbracă.

Și de odata ne da și caus'a, pentru ce ne opresce acést'a, dicundu, se cercâmu mai antâiu imperati'a lui Ddieu, și apoi ni se voru adauge tote acale, de cari avemu lipsa. Asiá e I. A! ni se voru adauge tote, deca vomu avé pre Ddieu cu noi; dara deca nu lu avemu insedaru ne vomu ingrigi de nutrimentulu și imbracamentulu de mane, insedaru ne vomu nevoi a le castigá, cà-ci darulu nu va fi cu noi. Déca nu vomu avé mai antâiu imperati'a lui Ddieu intru noi, vomu amblá, vomu cercá se castigâmu bunuri, averi; inse fora a manecá de la dorinti'a, ca se agonisimu pentru lipsele nostre trebuintose, pentru sustienerea nostra, și spre ajutorarea deapropelui nostru lipsitu, ci condasi de man'a sacrilega a peccatului, de avaritia; vomu cercá se avemu pentru diu'a de mane nu numai cu ce ne pastrá traiulu vietici, ci vomu nesuí a detrage dela celu lipsitu, ca se avemu noi și numai noi, vomu amblá cu insielatiune, ca se rapimu dela confratii nostri binele lor, se lu cuprindemu noue, ca se avemu cu ce ne imbuibá, cu ce indestulá poftetele nostre, ca se avemu cu ce ne ingropá in peccate și in ce perí. Asiá avemu se intielegemu cuvintele Mantuitoriului, cumca mai antâiu se cautâmu imperati'a și dreptatea lui Ddieu.

„Nu fiti ingrigiti de diu'a de mane, ci cautati spre paserile ceriului, cà nici nu semena, nici nu secera, nici aduna in granarie și Tatalu vostru celu cerescu le nutresce.“ (Mat. VI. 26.)

Paserile ceriului nu semena ca omulu, celu ce semena adese prin astutiá și insielatiune; ele nu secera ca omulu, celu ce secera adese prin fapte neomenose spre daun'a deapropelui, lasandu pre orfani fora scutu pre veduve fora radimu: paserile ceriului se nutrescu din destulu cu grauntiele, ce le intinde natur'a din man'a sa liberale, „Parintele cerescu le nutresce pre densele; elu si-deschide man'a sa, cu carca le-a ziditu și indestuleza tota faptur'a cu bunavointia“ (Ps. 144. 16.) Ele primescu pucinu, și acést'a li-e destulu ca se preamareasca pre Creatoriulu lor.

Voi dar ce ve ingrigiti? Pentru ce adunati in granariile vostre

nutrementulu celoru flamendi? pentru ce ascundeti in comorele vostre denariulu udatu de lacrimelē seraciloru?

„*Sî de haine ce ve ingrigiti? Contemplati crinii campului, cum crescū, cum se infrumsetieza, cātu nici Salomonu intru tota glori'a sa nu s'a imbracatu ca umulu dintre acestia*“ (Mat. VI. 29.) Deci „*deca florea campului o imbraca Ddiēu asiā, cu cātu mai multu pre voi pucinu credintiosiloru.*“ (ibid. 30.)

Ce ve ingrigiti de haine? Ce voiti cu pomp'a acea ridiculosa? Ce voiti cu acele scumpēturi? Ve aducu acele voue vre unu folosu, ve facu acele mai demni in faci'a Creatoriului vostru? Florea campului cātu de simpla a creat'o sî a imbracat'o Ddiēu, sî totusi cātu e de sublīma. Voue inca vi-a datu Ddiēu frumsetie neparitorie. Ce voiti, pentru ce le ascundeti sî le cupusiti in pompa? Hainele vostre croite de mana domnedieesca, pentruce le inlocuiti prin sdrentia de metasa? — Virtutile, adeveratele haine ale Crestinului, de ce nu le imbracati? O imbracati aceste haine, sî cu acēsta pompa veti fi demni a pasî intru intempnarea mirelui cerescu.

Nu ve ingrigireti I. A! de nutrementulu sî de imbracamentulu de mane. Adeca nu ve dediosireti la lacomi'a sî la vanitate! Acestea ne opresce Mantuitoriulu in St'a Evangeli'a de astadi. Avemu datorintia ca se lucrāmu, ca se castigāmu cu ostenela sî cu loialitate pana de tote dīlele, cā-ci a graitu Ddiēu: „*Cu sudorca faciei tale vei castigā nutrementulu teu.*“ Sî Stulu Pavelu dice, cā cei ce nu lucra, nici sunt demni a manecā. Avemu a ne ingrigi de dīu'a de mane, inse vointi'a lui Ddiēu se ne conduce in lucrurile nostre, „*se cautāmu mai antāiu la imperati'u lui Ddiēu sî dreptatea lui.*“

Avemu doue scopuri in vietia. Unulu este buna starea materiale, sî celu alaltu bunastarea spiretuale; fiacare e menitu unulu pentru altulu, sî ambe scopurile au o meta suprema: fericirea eterna. Acî pe pamentu desudāmu pentru unu traiu onestu sî indestulitu. Trupulu ostenesce, mintea dicta. Lucrāmu, facemu, castigāmu. Am implīnitu cursulu pe calea vietiei, — sî in fine ēca venīmu se intrāmu — in *imperati'a lui Ddiēu*; ma acî ne sta in cale *dreptateu lui*, . . . sî cere socota: ce amu lucratu? ce amu facutu? sî ce amu castigatu? . . . . Vai, amu lucratu, amu facutu, amu castigatu sî nu amu cautatu dreptatea lui Ddiēu! Lucrulu nostru n'a fostu spriginitu de Ddiēu, faptele nostre n'au fostu binecuvantate de man'a lui, sî castigulu nostru a remasu pe pamentu, a peritu, intru imperati'a lui Ddiēu n'amu castigatu nimica. Am pierdutu tote, sî amu pierdutu sî sufletulu, pentruca n'amu voitu se intielegemu cuvintele mantuitorie ale Rescumparatoriului „*Cautati mai antāiu imperati'a lui Ddiēu sî dreptateu lui!*“ Amu avutu profeti, sî n'amu ascultatu de densii. Amu pecatuitu contra legii, sî nu ni-a venitu cainti'a sî indreptarea. Amu ganditu la tote in lume, sî la sufletu mai in urma sēu nici decum.

Inse, haru Domnului mai avemu inca pucinelu tempn. Veniti, I. A!

se cautămu dreptatea lui Ddiu, dreptatea ace'a, care ne va judecă odiniora dupa meritulu nostru fora partiuire. Veniti se amblămu dupa dens'a, ea se fia steu'a, ce se ne conduca pe oceanulu vietiei. Nimicu se nu ne abata de la dreptatea divina. Ea se ne conduca in tote lucrurile nostre, ea se lumineze mintea noastra, ea se ne pazesca de prepastiele foradelegiloru, ca odiniora candu va sborá sufletulu nostru se se impreune cu dens'a, se nu fia respinsu la osenda. Mai avemu inca pucinelu tempu de indreptare. Se avemu sperantia, că *nici in dilce nostre nu s'a scurtatu indurerea*. Se ne incredemu in dreptatea lui Ddiu că-ci dîce int. Sirachu: „*Uitati-ve, filoru, la gintile primitive, si vedeti, că cine s'a incredintu Domuului, nu s'a rosînatu, cine a fostu in fric'a lui nu s'a parasitu, cine l'a chiamatu pre elu, nu a fostu trecutu cu vederea.*“ Ve indreptati, faceti fapte bune si sperati, căci *speranti'a nu rosîneza*. (Rom. V. 5.)

Incăpeti tote lucrurile vostre in numele lui Ddiu; manecati totu deun'a de la dreptatea lui. Aveti de a ve ingrigi, ce veti mancă si ce veti bé niane si cu ce ve veti imbracă, inse aveti mai antâiu a ve ingrigi de nutrementulu si vestmentulu sufletulu vostru in vietia eterna. „*Cautati mai antâiu imperati'a lui Ddiu si dreptatea lui si tote cele lulte se voru adauge voue.*“ Se va adauge I. A! aci pe pamentu pace, indestulire, consciintia curata, si in ceru fericire eterna. Amin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Predice ocazionale.

Predica la mortea unui fetioru teneru.

(din scriptele repausatului **Luc'a Popu Munténu.**)

„Priveghiati, că nu sciti diu'a nici or'a, in carea va veni Fiulu Omenescu.“

(Mat. XXV. 13.)

Candu cautu la acestu fetiorasiu teneru N. N., ce jace inaintea noastra ca cadavru fora de vietia, atinsu in florea vietiei sale de respiretulu gliaciosu alu mortii, candu cautu la remasitiile reci ale acestui teneru, care in demaneti'a etatii sale se smulse din catusiele vietiei pamentene, si trecu iute din valea acést'a a plangerii, din lumea acést'a trecatoria, la vietia adeverata, la lumea fericirii eterne; si candu cautu si vedu aci lenga densulu pre dulcele si iubitulu seu tota, si pre dulcea si iubit'a sa mama, standu tristi, amariti, desperati, scaldandu-si ochii in lacrimi, si suspinandu dupa fiulu loru iabitu, bucuri'a si desfetarea loru dupa lumin'a ochiloru loru, si éca lu-vedu mortu fora suflare.

O! candu privescu acésta scena funesta, candu cautu la acestu parrinte sermanu, si la acést'a inama doiosa, mi se pare că vedu o bieta pasere siedindu pe unu ramu de arbore uscatu si cu voce plangatoria

cantandu-se dupa puii sei. Serman'a paseruica, ea si-a eladitu cu multa truda cuibulu seu ascunsu intre frundisiulu desu, ca se nu lu afle man'a dusmanosa; aci si-a scosu puii flamenda si insetosiata, catu mai era gata se pera; si-a veditu puii crescundu, a cursu sborandu peste ogore, ca se gasesca mancare pentru densii, a sboratu la isvore ca se le porte picature de apa. A alergatu multu, s'a ostenitu dile multa, pana mai in urma si-vediu puisiorii crescuti, invescuti cu pene, aproape acum de a poté sborá impreuna cu mam'a loru grigitoria. Cاتا bucuria pentru biet'a paseruica dupa atatea grigi si ostenele! Ea se pune pe ramulu celu mai verde si intona unu cantecu sublimu de gloria si multiamita Creatoriului seu. — Inse éca de graba vene unu dusmanu cumplitu, prinde, omore puii si arunca cuibulu la pamentu. Mam'a sare, sborá, se frange in susu si in diosu, tipandu cu spaima de morte in anima; plange, se golesce si roga pre tiranu se crutie, se i redé puii sei; — insedaru, puii ei nu mai sunt. Si acuma, ce se facea? Parascesc acelu locu nefericitu, plina de suferare si megnire, si sborá departe; nu se lasa mai multu pe lemnu verde frundiosu, nu mai canta voiosu, ci se pune pe câte o crenga uscata, aproape de omeni, scotindu tonuri de dorere, ca se o audia venatoriulu, se o veda, se o lovesca, ca se nu traiesca, se nu se necasesca mai multu!...

Tr. A! Ca acésti'a pasere necuventatoria patiesce si unu tata si o mama, ce si-perda fiulu loru. Pana e prunculu micu, parintii alerga, se ostenescu, ca se lu nutresca si se lu imbrace; mii de bucurie si mii de grigi cerca sufletulu parintiloru iubitori. Privescu la densulu cum se desvolta, cum cresce, cum incepe a pronuntia primele cuvinte. Tota miscarea baietului vioiu face se trasara anim'a loru parintesca; fiacare sembetu depe faci'a lui rumena i farmeca, i incanta. O! cum lu-pazesc parintele iubitoriu si mam'a grigitoria, de tota neplacerea, de totu periclulu; asiá grigescu de densulu ca de lumin'a ochiloru. Lu indulcescu cu cuvinte blande, lu-mulcumescu cu daruri, lui i pastreza bucat'a cea mai buna. Lu invetia a cunosce si a iubi pre Ddiu si pre omeni; cu pietate semena in anim'a lui frageda gramtinlu credintiei, se silescu a face din densulu omu relegiosu si tematoriu de Ddiu, cetatiann loialu si crestinu adeveratu. Prunculu ajunge etatea de fetioru. Si acuma parintii sunt in culmea fericirii loru; acuma dau multiamita lui Ddiu, ca le-a datu radimutare pentru betranetiele loru. — Inse oh, amaru si gele! chiaru acuma trebuí se vena mortea crudela si vielena, si fora veste se lu doborá in mormentu.

Priviti aci, éca junele (N. N.) asternutu, recitu, mortu! Unde e statur'a lui cea frumosa? Unde e foculu veselu alu vietiei? — S'a vesteditu, s'a stinsu, cum se vestediesce erb'a tajata la arsitia sorelui, cum se stinge candel'a la suflarea ventului. Buzele cele rosie ca rubinulu au ingalfeditu, ochii cei viui ca doue stele lucitorie, s'au intunecatu, faci'a rumena ca trandafirulu e invelita de o panza negra, de panza mortii. Limb'a i s'a impededatu, manele si pitierele i-au amoritu, sentiurile i

s'au tempitu; — si acusi, acusi nu va mai fi nimica din ce a fostu atātu de bunu si atātu de frumosu!

Si aci sta parintele seu, cautandu la densulu cu o privire incremenita. Speranti'a lui acum apune in mormentu. Unde e ochiulu, care se nu lacrima, si unde e anim'a, carea se nu sangere!

Acést'a e vietia, si ne vene a strigá cu Solomonu; „*O desiertatiunea desiertatiuniloru!*“ O adeverata desiertatiune e acést'a vietia pamentesca; si deca n'amu avé cuventulu lui Ddiu, cumca mai esista alta vietia, vietia sufletului, a pacii si iubirii eterne, noi amu trebuí se desperàm. Mai esiste si alta vietia; asiá e, anim'a si mintea nostra ne sioptesce acést'a necontenitu, si Ddiu ni-a revelat'o prin cuventulu seu. Si mortea e port'a, prin carea intràm la acea vietia eterna, — unde ne accepta Judecatoriulu, Fiulu Omenescu!

„*Fiti gata si priveghiati, cà nu sciti diu'a nici or'a, candu va veni Fiulu Omenescu!*“

Catra voi me adresezu teneriloru! cari insociti pre fratele vostru la mormentu. Éca elu a plecatu la alta vietia. Socotiti, cà se pote curundu se plecati si voi. Gatiti-ve, ve rogu, ascultati cuvintele mele; urmati coloru cinci fete intiepte, cari aprindiendu-si candelele lor, la miadiulu nopții au mersu intru intempinarea Mirelui. „*Fiti gata si priveghiati!*“

Tr. A! Noi toti, ori de suntemu teneri, ori de suntemu betrani, trebne se mergemu fora deschilnire inaintea Mirelui; este dara de lipsa se gatimu candelele nostre cu cele 5 fete intiepte — se gatimu sufletele nostre, se aiba credintia adeverata catra Mirele Dlu Cr. se tornàm oleiu séu untu de lemnu destulu in candelu, ca se nu se stinga candelele nostre ca ale coloru 5 fete nebune, atunci candu va sosi Mirele in miadiulu nopții, — se implemu sufletulu nostru de untulu fapteloru bune, cà-ci numai aceste potu tiené in pieptulu nostru foculu iubirii; cà-ci precum untulu de lemnu se alege si se redica de asupra apei, asiá si faptele nostre bune se redica in susu si in ceriu accepta nemunerare (resplata), si precum indulcesce untulu mancarile, asiá indulcescu faptele bune sufletele nostre. Si se sciti, cà insedaru vomu avé candelu, deca nu vomu avé si untu de lemnu; insedaru avemu sufletu si in sufletu credintia, deca nu vomu avé fapte bune. Se aibi auru si argintu, diamanturi si petre scumpe, ori de vei notá in bunetatile lumii acesteia, de vei fi avutu ca regele Davidu, potinto ca Alesandru celu mare, de vei fi tare ca Samsonu; si tu femeia, de vei fi frumoasa ca Esther séu ca Elena si Lucretia, atunci, candu va veni Mirele, candu se va inchide usi'a, candu vei pasi peste pragulu veciei, tota averea, tota poterea, tota frumseti'a va remanó aci, si numai faptele tale bune si judecat'a te voru inseci in caletori'a ta la eternitate.

Tr. A! in tota diu'a, in tota clipit'a ne apropiàm totu mai tare de morte, caletorimu la mire. Vieti'a nostra e o caletoria nesigura, nu scimu minutulu, candu vomu potigni, candu se va fini caletori'a acést'a.

Deci, ve provocu, panace inca caletoriti, panace mai aveti pucinelu tempu, gratiti-ve, faceti penetintia, tornati untu de lemnu in candelilele vostre, adeca faceti fapte bune invetiandu pre cei neinvetiati, mangaiandu pre cei megniti, dandu mancare celoru flamendi si hentura celoru setosi imbracandu pre cei goli, cercetandu pre cei morbosu. Diu'a noptea priveghiati si caletorindu se nu dormitati, ca veti cadé si veti peri. „*Lucrati, pana e inca diua, dice Mantuitoriulu, ca vene noptea, candu nu veti poté lucrá*“ (Joanu XIV.) Se apropia or'a, in carea se va inchide usi'a misericordiei si dupa acc'a insedaru veti plange si suspiná, insedaru ve veti rogá: Tu mama preacurata a Dlui N. I. Cr., imperates'a ceriuriloru! tu Ste Petre, principele Apostoliloru, care ai primitu chiaile ceriuriloru, voi cari poteti dobendí totu ce cereti dela Ddiu, ve rogámu, deschideti-ne noue usi'a, deschideti; osti si poteri ceresci, voi toti Santii lui Ddiu ajutati-ne noue; ajutati-ne, voi fratii, parintii nostri. Vetii cere de la fetele intie-lepte, se ve de voue din untulu de lemnu; — dara amaru, nimene nu ve va ascultá. Panace mai vietiuimu in ast'a lume „*e deschisa usi'a caintiei* (dice S. Efremu C. I. de penit.), *grabesce-te daru pecatosule, panace nu se inchide, ca nu scii in ce ora va demandá Mediculu cersescu, ca se se inchida usi'a medicuminteloru (lécuriloru) nostre.*“

Teneriloru! voi in tari'a etatii voste forte pucinu séu nemica nu cugetati la morte. E dreptu, ca o flore, ce acum impupesce, cum se se vestiedesca de odata, unu firu de bradu cum se se usce asiá iute? unu june asiá gingasiu, tare si frumosu, cum se pota mori asiá in graba? — Eca priviti la acésta flore, acestu lastariu, acestu june, amieculu vostru, fratele vostru bunu, vedeti cum potú se treca asiá iute de la noi. Uitati-ve si ve convingeti. ca e cumplita cos'a mortii. Oh, nu diceti cu avutulu din St'a Evangelia: „*Suflete, ai multe averi, strinse pe multi ani, odihnesce-te, manca, be, desfeteza-te*“ ca fora veste veti andi unu glasu, ce striga: „*Nebune, in acést'a nopte voru cere sufletulu teu, si cele ce ai gatitu, ale cui voru fi?*“ (Luc. XII. 20.)

Ddiu vi-a datu voue tote câte ve trebuescu, si acelu Ddiu poftesce de la voi, ca si voi se i dati ce aveti mai mândru, mai frumosu, poftesce se i dati junetiele voste frumose. Se fiti curati cu sufletulu si cu trupulu, se stralucesca intru voi blandeti'a, umilinti'a, paciinti'a, frie'a lui Ddiu; se indreptati moravurile, se nobilitati anemele voste, invetiandu-ve a lucrá bine si indemmandu si pre altii, si mai alesu se iubiti pre toti omenii cu iubire adevadata. Asiá standu totu de un'a gata priveghiati, ca nu sciti diu'a nici or'a.

Deca tenerii in demaneti'a vietiei potu fi surprinsi de o morte grabnica, precum ne arata acestu tristu esemplu, voi betraniloru! ce poteti asceptá? Voi ati trecut peste primaver'a vietiei voste demultu, ati trecut si peste vera, peste toamna, si acuma se apropia iern'a, candu totu ce e verde in natura, trebue se apuna in pamentu. Eca perulu capului vostru a caruntitu, si neavendu umediela incepe a secá; grumazii si spa-

tele vostre apesate de sarcin'a aniloru se pleca in giosu, ca se priviti catra mam'a voastra, catra pamentu, din carele ati fostu creati, si unde éra ve veti preface in tierina nu peste multu; lumin'a ochiloru vostri incepe a se intunecá, manele si petiorele vostre au slabitu, si ve tragu cu sil'a catra mormentu; or'a nu mai pote fi departe, deci „*priveghiati cá éca mirele vene, impleti candelile vostre, si esiti intru intempinarea lui.*“ Ati trecut, betraniloru, peste primaver'a etatii vostre. Ati petrecut'o acést'a dora in desmerdari vane, in retéciri; inse retécirile primaverii le-ati plansu dora in ver'a etatii vostre ca barbati, v'ati caitu de densele séu dora ati facutu alte retéciri, alte pecate; vi-a venitu tomn'a vietiei, vi-a batulu or'a 11 a penetintiei, si dora nici acuma nu v'ati intorsu la caintia? si n'ati tornatu oleiu in candelilele vostre? Oh tieneti, tieneti penetintia, si Ddiu va privi la intorcerea voastra, si vedindu, cá v'ati intorsu dela foradelegile vostre, se va îndurá spre voi (Joilu II. 12.) Si trecundu voi din lumea acést'a posomorita a betranetielora ve va suride voue primaver'a dulce, primaver'a vietiei eterne, care se vi o de voue totorora Ddiu.

Si tu tata intristatu, si mama doiosa! cari plangeti ací pe coseiugulu fiului vostru, stergeti lacrimile vostre, redicati-ve capetele apesate de lovirea sortii, si sperati, sperati, cá deca veti finí cursulu vietiei acesteia, veti aflá acolo pre fiulu vostru.

Éra tu june repausatu! odinesce-te in pace in braciele mamei tale, odinesce-te in sinulu pamentului, din care ai fostu ziditu; odinesce-te pucinelu, pana vei audí viersulu Dlui de tredire; odinesce-te tu, care n'ai gustatu dulcetiele si veniurile lumesci, tu care ai fostu blandu, bunu si curatu, ai sboratu dreptu la facatoriulu si Ddieulu teu, unde te roga se stempere intristarea si megnirea parintiloru tei, si te roga pentru noi toti, ca se verse in sufletele nostre iubirea sa, se ne de spiretulu penetintiei, si odiniora morte fericita. Amin.

Predica la santîre de baserica.

(Din scriptele lui **Simeonu Branu** orecandu canonicu in Oradea-mare, † 1817). *)

In baserica se fimu cu frica, cá-ci e cas'a lui Ddiu, — Se fimu cu sperantia si incredere, cá-ci acolo e vistieri'a daruriloru ddieesci.

„Catu sunt de iubite locasiurile tale, Domnulu poteriloru! — sufletulu meu doresce si se topesce dupa curtile Domnului.“ (Psm. LXXXIII. 23.)

Candu vedu de o parte in cetati si in sate baserice frumoase, turnuri inalte si cruci stralucitorie, si candu socotescu de alta parte la lenevirea

*) Neuitatulu *Simeonu Branu* traiesce si adi in amintirea oradaniloru ca unu predicatoriu prea clocinte. Predic'a, care o puelicámu aci, o rosti densulu cu ocaziunea

generale a creștinilor facia cu serviciile domnediești și nepesarea lor îndatinată, mi se pare, I. Cr.! cumca acele biserice, turnuri și cruci, nu sunt cetăților, și satelor decât numai spre fala și pompa, fora nici unu folosu de mantuire pentru locuitori. Privindu la aceste și considerandu, că bisericile sunt locuri alese și sântite, a fi casele lui Ddieu, unde preoții Domnului, ca niște miedilocitori între oameni și Ddieu, aduc șierfa pentru poporu, și ca niște vestitori buni ai Evangheliei lui Cristosu semena sementi'a invetiatăriei sanetose; nu potu cuprinde, ce datorința se aiba creștinulu mai strinsa, și ce bine mai mare ar poté sperá, decâtu a se arată cu pietate, amore și credința viua în casa lui Ddieu, a se rogá, a cere, a suspiná, și a acceptá cu doru și cu paciința binele adevératu, ce i s'a promisú!

De acestu doru și de acéșta amore divina fiindu aprinsu Profetulu Davidu, eschiamá: „*Cátu sunt de iubite locasiurile tale Domne!*“ etc. — Și deca unu Profetu a graitu aceste, deca unu omu alu lui Ddieu a doritu de aceste, deca unu rege, care avea totu binele pamentescu, se topea de iubirea casei lui Ddieu, veti întielege I. Cr.! că acéșta trebuie se fia vistieria de mari bunetăți și comóra (tesauru) de nenumerate daruri dela Ddieu, precum dice mai departe: „*Că Ddieu iubescce îndurarea și adevérulu; Domnulu da daruri și marire.*“ (ibid. 12.) Ca și cum ar dice: Ddieu se bucura a împarti îndurarea sa, și a implini cu adevérința promisiunile sale, facundu în prisosința (abundantia) bine celoru ce lu iubesc și lu cerca pre densulu, pre celu ce iubescce îndurarea și adevérulu și împarte daru și marire. —

Deci eu cu asta ocașiune I. Cr.! lasandu alte invetiatărie, ce s'aru poté și s'aru cuveni a le dice ori pentru însemnetatea acestui actu solemn alu Sântirei de biserică, ori pentru meritulu ascultătorilor, ori pentru onorea și mărirea aniversăriei, ve voi cuvență de aceste doue: 1. *Cumca în biserică se cade a fi cu frica, ca-ci acéșta e Cas'a atotpotintelului Ddieu.* 2. *Cumca în biserică se cade a fi cu speranța și încredere, că-ci aci e vistieria darurilor domnediești.*

I.

Ddieu, ființa suprema, necuprinsa, Ddieu, care e pretotindene și imple tote, alu carui scaunu e ceriulu, și asternutul pitioreloru pamentulu,

---

sântirii bisericei gr. cat. din Beiusu. Noue ni s'a strapusu acéșta predică prin M. O. D. Mich. Végheő parocu rut. din Oradea-mare, care o află între scrisorile repausatului (1863) episcopu oradanu Vas. baronu de Erdélyi, pe o margine a manuscrisului sta scrisu cu man'a episcopului: „*Concio excellentissima D. Simeonis Branu occasione benedictionis templi Belényesiensis per ipsum dicta.*“ Audimu, că totu acestu meritatu canonicu a predicatu cu multa elocința și la sântirea bisericei catedrale gr. cat. din Oradea-mare (cu încep. secl.). Deca se afla încă la cine-va, lu rogámu se ni o trimita pentru publicare. Altcum predică publicată aci, ca multe alte predică ocașionale, cu pucine modificări se pote dice nu numai la sântire de biserică, ci și în ori-care domineca seu serbătoare, pentru de a inspirá credințiosileru o iubire, și pietate mai mare către cas'a lui Ddieu. Red.

carele precum intru inceputu, fora de adaugerea maririi si fericirii sale nemesurate, a facutu tote numai cu cuventulu, asiá si acum fora de schimbarea seu miciorarea divinitatii sale nefinite pentru iubirea de omeni voiesce a petrece intre noi, nu cá i-ar trebui locu, unde se fia, cá-ci pre densulu spatiulu nu lu cuprinde, elu e Spiretu curatu si nemarginitu, — ci ca noi cei ce suntemu forte respiti cu mintea si cu staruinti'a dupa grigile lumesci, se avemu apropiare de densulu. Si desi petrecerea sa e pretotindene precum dice int. Solomonu: „*ajungundu de la margine pana la margine cu taria si intocmindu tote cu folosu*“ (VIII. 1); totusi elu iubesco a petrece pe pamentu in miediloculu poporului seu intru unu modu deosebitu si prea minunatu, in biserice; pentru ace'a se si numescu aceste in s. Scriptura curti imperatesci, case domnediesci de rogatiune si de mantuire. Dreptu ace'a intr'unu locu ca acest'a, carui dupa dis'a lui Davidu „*se cuvine santia*“, se cade a fi cu frica. —

S. Scriptura la Cartea Esirii c. XL. spune, cumca dupace a santitu Moise cortulu marturiei, in care era seeriulu legii, unu nuoru acoperi cortulu si se implu de marirea lui Ddieu, intru atata, catu Moise nu putea se intro inlaintu pentru stralucirea nimbului domnediescu si a nuorului, ce sta de asupra cortului. Asemene si candu a gatatu Salomonu biserica cea renumita, si aducundu sierfe nenumerate, o-a sacratu lui Ddien, dupace a finitu rogatiunile, s'a pogoritu peste dens'a unu nuoru luminos si tota cas'a s'a implutu de marirea Domnului, catu preotii nu puteau se servesca. In ambe locurile a aratatu Domnedieu poporului israilitenu, ca si cortulu acel'a alu marturiei, ce lu facuse Moise din mandarea lui Ddieu, si biserica, ce o zidise Solomonu, si o inchina numelui lui, le a alesu spre locasiu si petrecere intre omeni; pentruca nuorulu si stralucirea acea mare era semnu, cumca Ddieu a fostu de facia in biserica spre aperarea si paz'a locului aceuia, si a celor'a, cari se inchina cu pietate si chiama numele lui. Solomonu vediendu aceste, striga cu frica si cu admirare: „*De acum cu adeveratu va locui Ddieu cu omenii pe pamentu; de orece ceriulu, si ceriulu ceriului nu ti-sunt destulu tie — in ce chipu cas'a acest'a, ce o amu edificatu numelui teu?!*“ (III. Reg. VIII. 27).

Acesta infricosiare a lui Solomonu, si admirarea sa nu era semnu de indoiela si de necredintia, cumca Ddieu n'ar fi descinsu cu adeveratu in biserica, ci semnu de mare multumire, cumca prea inaltulu Ddieu s'a induratu a veni, ca se petreca cu omenii cei slabi, pecatosi si moritori, voidu a asculta mai de aproape rogatiunile loru, a vedé lipsele loru, si a le dá intru tote ajutoriu si scutire. Oh! mare e indurarea lui Ddieu, si nespusa bunetatea lui! N'an potutu omenii ingreuiati cu multe pecate se se suia la creatoriulu loru, ca se si-faca inchinatiunea, cu carea i sunt datori, deci s'a pogoritu elu la densii, si s'a pogoritu cu promisiunea, cumca „*ochii lui voru fi cantandu spre loculu acel'a, si anim'a lui acolo!*“ (ib. 29).

Solomonu și preotii, inspăimântați de minune că și mai înainte Moise și Aronu la săntirea cortului, voiau se servescă lui Ddieu, și nu cutezau, pentrucă eră de facia Domnulu, ei se temeau . . . . Cu cătu mai cu mare frica și cuviinția se cade Crestiniloru a intră și a stă in basericele loru decātu lui Moise in cortulu marturiei și lui Solomonu in baseric'a sa! — că-ci acele erau numai umbr'a și inchipuirea basericeloru crestine. In acea baserica eră sceriulu marturiei, tablele legii și man'n'a, eră aci e Cartea Vietiei și Panea ceresca; acolo santuariu, pe care se sacrau oi și junci, aci se sacreza mnelulu lui Ddieu celu ce a redicatu pecatele lumii, Isusu Cristosu; acolo se versă sange de tiapi și de vitiei, aci lucește pe mes'a santa sangele Fiului lui Ddieu; tote, tote sunt mai superioare aci și mai supranaturali; cu adevăratu aci locuesce prea inaltulu și prea potintele Ddieu. —

Orecandu la muntele Sinai, candu a luat Moise tablele legii cele scrise cu degetulu lui Ddieu, Israelitii au primiti mandatu, se nu se atinga de munte, nici ei, nici animalele lor; că-ci celu ce se va atinge, va mori cu morte, ci curățindu-se, se ascepte la polele muntelui, panace se voru dá loru mandatele; deci ei audindu tresnete și fulgere iufrosiate, și vediendu fumu ca unu nuora crancenu și cetia esându din munte, s'au spăimântatu peste fire, și au dîsu catra Moise: „*Tu ne graiesce noue, nu Domnulu, ca se nu morimu, tu ne graiesce noue!*“ In acestu chipu și cu aceste gatiri a graitu Ddieu prin Moise catra Israilu, pentrucă erau omeni urbicosi, servi nemultiamitori, neascultatori, pre cari promisiunile bune nu i poteau induplecă la ascultare, ci numai fric'a pedepselor, a bataieloru și a mortii; eră noi, dice Ap. Pavelu „*Nu ne amu apropiatu de muntele, ce se potea pipai și de focu, ce arde, și de nuoru și de cetia, și de viforu; ci ne amu apropiatu de adevăratulu Sionu, de cetatea Domnului celui viu — de milioane de angeri — de Judecatoriulu totororu, și de Isusu miedilocitoriulu legii, de sangele stropirii, care graiesce mai bine, decātu alu lui Abelu*“ (Evrei XII. 18—24).

. . . . Deci I. Cr.! deca la unu pamentenu potinte, la unu judecatoriu, la unu oficiante intrămu cu sfiela și cu grige ca se ceremu indurare, ori iertare pentru gresielele nostre, in ce chipu vomu poté induplecă pre acelu Judecatoriu potinte, ca se ne faca dupa cererea nostra. Voi vedeti, și poteti judecă usioru, cumca la Ddieu, judecatoriulu totororu, care scie mai înainte cele nelucrate de noi, la miedilocitoriulu legii, trebuie se intrămu cu sfiela și cu frica mai mare. Domnulu Is. batendu afora cu sbiciu impletitu pre cei ce vendeau și cumparau in baserica, și restornandu mesele bancariloru (schibatoriloru de bani), a aratatu ce onore se cade bāsericelor, și ce pedepsa merita aceia, cari altele cugeta, altele vorbescu, altele facu acolo și nu cele ce se cuviniu locului; că dicea celoru batuti: „*Cas'a mea, casa de rogatiune se va chiamă, eră voi o ati facutu pescera de telhari!*“ (Mat. XXI. 13).

Vedeti I. Fii! cu căta rosine, mustrare și ocară i scote afora Cri-

stosu pre Jidovii profanatori; cu câtu voru fi mai demni de pedepsa cei ce profaneza bisericele Crestiniloru, cari sunt mai sante, decâtu acele ale legii vechie, bisericele, in cari Cristosu odinesce trupesce pe altariu!

Nu asiá Jub. A. ! nu asiá se cade se ne aratâmu in cas'a Domnului, inaintea Judecatoriului totororu, ci cu veneratiune cuvenintiosa, cu sfiela, cu frica, câ-ci aproape de noi e Domnedieu. Sî dupace Fiiulu lui Ddieu, celu ce ne a castigatu pre noi prin patimele sale de poporulu seu alesu, ne striga sî ne chiama: „*Veniti la mine cei osteniti, sî insarcinati, sî eu ve voi usiorá pre voi!*“ (Mat. XI. 28); se mergemu, se intrâmu in cas'a Domnului, se ne apropiâmu de densulu, inse cu frica cu sfiela, pentruca stâmu ca servi nedemni inaintea domnului, stâmu omeni pecatosi inaintea Judecatoriului, stâmu nemultiamitori inaintea lui Cristosu Rescumparatoriulu nostru, stâmu necurati in locu de santire, stâmu cu mii de grigi lumesci in facia cu mii de angeri; — se stâmu cu frica la laudele lui Ddieu „*pentruca n'amu luatú spiretulu sclaviei, ci amu luatú spiretulu de adoptare*“ (Pav. Rom. VIII. 15); pentruca stâmu ca nisce impacati cu Ddieu prin Is. Cr., pentruca stâmu ca nisce fii inaintea unui Parinte induratu, pentruca stâmu ca nisce ereditari ai imperatiiei ceresci sî conereditori ai lui Is. Cr., trebuie se stâmu cu incredere sî cu sperantia, câ e cu nepotintia bunatatii lui Ddieu ca se lapede pre cei ce cadu inaintea lui, sî se roga cu adeverata devotiune sî umilintia. —

II.

Fiacare omu are trebuintia se cunosca legea sî se lucreze, ce demanda legea. Mintea omului e forte intunecata si nu vede tote, câte ar trebui se veda, éra vointi'a omului e debile sî forte plecata spre reu, si nu se misca la lucrarea celoru ce demanda legea; inse mintea sî intielegerea se lumineza prin audirea cuventului lui Ddieu, slabitiunea vointiei se vindeca prin darulu divinu, ambele ajutorate prin Spiretulu santu facu unu lucru perfeptu, carele singuru e delipsa omului, adeca mantuirea, câ macaru câ se da darulu lui Ddieu, fora de a fi facutu omulu mai nainte vre unu meritu pentru densulu; totusi darulu sî ajutoriulu seu deplinu, cu care omulu se voiesca sî se implinesca pana in fine oper'a mantuirii sale, lu da Ddieu numai acelor, cari facu sî ei din partea loru totu ce'a ce le sta in poteri; câ precum ne a creatu Ddieu pre noi fora de noi, asiá nu ne va mantui pre noi fora de noi; elu intinde man'a totororu celoru ce sunt in periclu, — inse voiesce inca sî acést'a, ca noi se lapedâmu lenevirea, si se lucrâmu cu multa nevointia, dupa cum este scrisu: *Imperati'a lui Ddieu patiesce sila, sî numai cei ce se silescu o voru apucá*“ (Mat. XI. 12).

Cu aceste voiu se aratu, câ in Ddieu e vointi'a ca se de cele trebuintiose omului spre mantuirea lui, sî câ in omu inca trebuie se fia nevointi'a, de a cunosca sî a face cele ce sunt ale legii crestine, pentru ace'a a disu D. Cr. „*Cereti sî se va dá voue!*“ (Inu XVI. 24), pentru

ace'a a promis, că va fi în mijlocul celor, ce se adună în numele lui: „Ori unde se voru adună doi sau trei în numele meu, voi fi și eu în mijlocul lor” (Mat. XVIII. 20), și a spus „Eca eu voi fi cu voi până la sfîncul vîlcului”; dreptu ace'a fiindu întariti în speranția voastră, cumca toți vi se voru da cîte veți cere pentru binele și folosul sufletelor voștre, ce aveți alți de lipsă, decîtă fiacare se ve cunoșceti morbul și patim'a sufletului voștru, și se căutați doștoria? —

Știu acest'a Iub. A.! că Ddieu ascultă pre omu în totu loculu, știu, cumca anim'a înfranta și supusa nu o urgisește, era și acest'a e adeveru, cumca unde voiesce Ddieu a fi veneratu mai osebitu, unde i se aduc servitiile, acolo împarte și darurile sale mai în prisosinția, că se cuvîne morbosului se cerce pre doștoru, era nu doștorulu se amble după morbosu, precum Cristosu nu a căratu pre Toma pe strădele Ierusalimului, ca se lu convingă despre inviarea sa, ci între invetiaceii adunați la rogatiune, s'a înfaciatu și li-a spus lor: *Pace!* și li-a datu Spiretulu Santu; asiă și voi Iub. Cr.! căutați medicin'a morburilor voștra la vistieria bisericeii, că acolo se află în prisosinția, și căcandu cu zelul veți află și veți dobândi! —

Candu pre Saulu, regele Israilului celu lapedatu de Ddieu pentru neascultare, lu-apucă spiretulu celu reu, Davidu dicea cu arf'a, și Spiretulu se departă de la densulu, și lui Saulu i era mai bine; acumă ce spiretu reu pote turbură și munci pre omu mai tare, decîtă patimele neînfrinate: mani'a, invidi'a, discordi'a, lacomi'a, ambițiunea, jalusi'a și altele ca ăltele? Unde se alerge dara unu omu ca acel'a, care se scutura, se zdrobesce de spiretulu acestoru patime rele? — La arf'a lui Davidu, la cântările bisericeii, că acolo e serbarea comună a celor ceresci și a celor pementesci; de acolo fuge totă patim'a rea, totu spiretulu reu, căci acolo se face o uniune sântă între omeni și angeri; omeni de giosu laudă pre Ddieu, și cetele angerilor susu cântă gloriificațiuni înalte: omeni de giosu cântă imni, serafii de susu răspund cu unu întreit; *Santu!* Unu vîersu, o bucuria și o laudă: Acolo alergă patimasiunile, și te vei mantui de demonulu patimei, care te muncesce, acolo e mediculu teu. Că precum corabi'a tare pe undele marii e asilulu celor ce plutescu prin venturi și vîfore, asiă biserica pe marea vietiei acesteia alinează pornirile cele rele, mîngăia dorerile, da îndemnu și ajutoriu celor debili, speranția celor desperati! —

Apostolulu Paulu dice că „*Vorbele rele strică moravurile bune*” (I. Cor. XV. 33) dara se pote dice și ace'a: Vorbele bune nobilitează și îndreptă moravurile rele, căci mergă cineva în locuri de scandaluri, va esă de acolo îngreunatu de patimele acele, cari s'au vorbitu s'au cântatu s'au vediatu și s'au audiatu acolo; și mergă altulu la biserica la cas'a Domnului, unde se cântă psalmi, se cetesce cuventulu lui Ddieu, unde resună vîersulu celu dulce alu laudelor domnedieesci; — și precum acelu ce a esut din locuri de petreceri necurate plinu de pofte neordonate, asiă

va esî acest'a din loculu santu alu Domnului plinu de bucuria sufletesca sî de mangaiare. Lasu judecatei vostre, pre care se fericitati mai multu; éra eu strigu cu Davidu: „*Câtu sunt de iubite locasiurile tale, Domnulu poteriloru; — sufletulu meu doresce sî se dopesce dupa curtile Domnului.*“ Sî rogu pre Ddieulu induratu, ca cuvintele aceste ale lui Davidu se afle resunetu in anemele vostre; dorulu acest'a sî iubirea acést'a catra cas'a lui Ddieu se se aprinda intru voi, ca se sentîti dulceti'a isvorului Vietiei, care miraculosu indulcesce sî adapa pre cei insetati de vietî'a de veci. — Cu adevratu baseric'a e cas'a lui Ddieu, intrati intrens'a cu frica sî cu sfiela, ca se nu fiti scosi afora ca nisce nerosînati sî calcatori de lege; cas'a Domnului e vistieri'a daruriloru divine, intrati intrens'a cu confidintia (incredere) sî cu sperantia ca se dobenditi cererile vostre. —

Acum se bucura I. A.! sî cu desfetare sufletesca salta anim'a mea, pentruca vedu in loculu acest'a redicata cas'a santa a Dlui; — sî mi-aduc aminte de cele ce a disu Domnulu lui Davidu, canđu voiá acest'a se zidesca baseric'a lui Ddieu: „*Nu vei zidi tu mie cas'a, ci fiulu teu*“, asiá orecum a dîsu Ddieu, Prea Santite Domnule Eppe! sî antecesitorulu tei pe scaunulu eppescu*). Nu veti zidi voi mie casa, altulu va urmá dupa voi, caruia i voiú dá acestu daru, caruia i am renduitu acésta gloria. Tu esci acel'a, Prea-Santite Domnule! carele precum Solomonu dupa tatalu seu Davidu, te ai invrednicitu dupa premergatorii tei a face cas'a Domnului Domnedieului teu. Ací in veci remane amintirea ta, éra numele teu e scrisu in cartea Vietiei, cà ai avutu doru sî zelu, ca se se onoreze sî se se adoreze numele Domnedieului teu, ti-a fostu mila de fiii tei seraci, dar iubitori de Ddieu, nu te ai abatutu de la propusu, n'ai esitatu, n'ai socotitu spese, nu ostenele, nu grige, nu pirotirea cea multa sî neodin'a, numai ca se faci santuariu Domnului, sî se redici poporulu teu scara catra ceriu; cu adevratu a mare daru te-a facutu demnu Ddieu; dar inca a mai mare resplatire sî marire te va face densulu partasiu in imperati'a sa ceresca, care se ni o de Ddieu in indurarea sa totororu.

Sî acum Domne Ddieulu meu! care ai demandatu in legea vechia, se zidesca casa numelui teu, sî ai promisú, cà voru fi ochii tei pururea cautandu spre ea, cauta sî spre cas'a acést'a, care s'a edificatu sî s'a inchinatu numelui teu, asculta cu indurare glasulu nostru, a poporulu teu, amintesca-se in gratia inaintea ta sierf'a sî arderea, ce tí-se aduce; cerceteza, lumineza, condú pe calea mantuirii pre poporulu teu, care ascepta indurare de la tine, fia-ti mila de seracii tei, sî precum ai promisú, fi cu noi pana la capetulu vécului. Amin.

---

*) Baseric'a s'a santitu cu inceputulu secului presinte, e vorba aci de eppulu *Samuilu Vulcanu*, a carui liberalitate si iubire inflacarata natiunale o vestescu atâte monuminte maretie in diecesa.

Din retoric'a sacra.

Despre dispunerea materiei omiletice cu privire la form'a ei.

2. Esordulu.

(Continuare)*

Este ore usioru, a face unu esordu bunu? Eca intrebarea, la care si deca nu amu raspunde noi neci cu unu cuventu, ne raspunde esperiinti'a cu unu *ba* potericu. Nu, nu este usioru, a face esordulu, cu atât'a mai pucinu a face unu esordu bunu. Cugetulu: *ore de unde se incepu? Cum se incepu?* âta frementare casiuna oratoriloru peste totu, si destinsu oratoriloru incepatori! Oratoriulu se pune la mesa, a-si compune cuventarea, ce are de a o rosti p. e. in dominec'a cea mai de aproape; si-constrage tota atentiunea, si-incorda tota mintea, se afle vre o idea buna, vre unu cugetu fericitu, din care se pota manecá; da ce malheur! ce necasu! nu i vene neci o idea, neci unu cugetu; tempulu trece iute, lucrulu sta pe locu. Se me credeti on. cetitori! Sunt si ore de aceste in viet'i'a predicatoriului. Ore fatali! De alta data éra i venu idee peste idee, cugete peste cugete; dar pare cá nu iubescu loculu; cum venu, asiá sbora mai departe, — papirulu e inca totu golu, éra pen'a? serman'a pena, care nu porta nici o vina la tote aceste, rosa de diumetate de dintii neindurati ai domnului seu necasitu.

Greutatile aceste le pote invinge oratoriulu sacru usioru, deca pe lenga cunoscintiele necesarie, cari le-amu premisu despre esordu in nrii presedinti, se va dedá inca a folosi *isvorele esordului*. Fia dar sacrate aceste cateva sire invetiaturei despre

Isvorele esordului.

1) Isvorulu celu mai comunu, celu mai naturale alu esordului in cuventarile sacre, este *ensusi testulu*, ce l'a pusu oratoriulu in fruntea discursului seu. Predicatoriulu pote incepe numai decátu cu *explicarea testului*, care pote fi a) *istorica*, amintindu ocasiunea, la care fu rostitu acelu testu biblicu, séu enarandu pe scurtu intemplanrea, despre care se face vorba in cuvintele testului citatu; b) *esegetica* séu *parafraziva*, in-sinuandu pe scurtu intielesulu propriu alu acelu cuvinte biblice.

Eca aci câte-va esemple ilustratorie.

Explicarea istorica a testului. *Fuchs* (germanu) luandu testulu: „*Esi dela mine Domne! cá-ci sum omu peccatosu*“ (Luc. V. 8) cuventa despre *umilintia* cu urmatoriulu esordu: „*Petru* lucra tota noptea neostenuitu dimpreuna cu socii sei, dar in desiertu e tota ostenele'a totu lucrulu loru. Ci acum si-arunca retele la mandarea invetiatoriului ddiescu, si eca! rezultatulu celu mai frumosu incorona increderea loru plina de

*) Vedi nrii 1. 4. 9. 10.

„credintia. Surprinsu de pescuirea minunata, cade Petru la petiorele acelu
 „potinte, care lu fece partasiu de o binecuventare atâtu de avuta, si pe-
 „trunsu de fiorile sante ale presintiei ddieesci, si de sentiementulu celu
 „mai aduncu alu nedemnitatii sale, striga: „*Esi dela mine Domne!*“ etc.
 „Ce esemplu frumosu si petrundiatoriu *de umilintia* plina de credintia.“
 Cu cari facundu autoriulu esordulu prea bine sucesu, trece apoi inainte
 despre umilintia.

Alt'a *Murray* (archieppu irlandesu) manecandu din testulu: „*Mi
 este indurare de poporu; câ-ci eca trei dîle sunt, decandu ascepta lenga
 mine, si nu au ce mancá*“ (Marcu VIII 2) si propuse a cuventá despre
 Provedinti'a ddieesca, la care se folosi de urmatoriulu esordu: „Erá a
 „doua ocaσιune acést'a, câ i placú Mantoitoriulu ddieescu, a face o mi-
 „nune uimitoria, pentru de a stemperá fomea acelor'a, cari condusi de
 „zelulu loru, l'au urmatu pre densulu, neingrigiti de neci una alt'a lipsa,
 „decátu de cea ce priviá sufletulu loru. La o ocaσιune antecedente satu-
 „rase elu acum odata cu cincí pani si doi pesci cincí mii de omeni.
 „Minunea, a carei istoria o-ati audítu chiaru acum, ni se descrie de
 „evangelisti' ca un'a, ce se intemplá in scurtu dupa ace'a. La reintorcerea
 „lui Isusu din tienutulu Tirului si alu Sidonului, unde vindicá pre fic'a
 „muerii cananite, i-a urmatu lui o multime nenumerala de poporu in
 „desertulu, ce erá lenga marea Galileei, dorindu, a vedé minunile, cari le
 „facea, si a audí invetiaturele ddieesci, ce curgeau depe puzele lui. Ei
 „adusera morbosii loru, schiopii si orbii din tote satele vecine, si i pusera
 „la petiorele lui. Elu a vindecatu pre cei morbosi, a mangaiatu pre cei
 „intristati, si a predicatu totororu cuvintele mantuirii. Multímea uimita
 „priviá la densulu si lu ascultá cu statornicia neostenita, pana ce erá
 „aprope, a cadé la pamentu su tormentulu fomii. Atunci se intorse
 „catra invetiaceii sei, si dise: „*Mi este indurare de poporu, câ-ci eca
 „trei dîle sunt* etc.

„Acést'a naratiune scurta ne intinde doue isvore insemnate de in-
 „vetiatura; unulu in zelulu poporului, altulu in iubirea Rescumparatoriulu.“
 Dupa cari intra apoi oratoriulu mai aproape in subieptulu, ce avea de a
 propune.

Esplicarea esegetica a testului. Hoffmann (germ.) luandu testulu:
 „*Esi pe la drumuri si pe la garduri, si i sil esce, se intre, ca se se
 impla cas'a mea*“ (Luc. XIV. 23), face urmatoriulu esordu: „Cine se fia
 „ospetii aceia, cari fusera dupa S. Evangelia de astadi invitati depe dru-
 „muri si de lenga garduri la cin'a cea mare, acest'a ni o esplica forte
 „frumosu S. Toma si S. Ambrosiu, aplicandu aceste cuvinte la acei cre-
 „stini moribundi, cari au capetatu dela Ddieu darulu, a se impartasi la
 „capetulu vietiei cu prea S. Cuminecatura. Câ-ci precum sub asemenarea
 „sáu parabol'a cinei celei mari este de a se intelege dupa invetiatur'a
 „generale a s. parinti S. Cuminecatura; astfelu prin cuvintele: drumuri,
 „garduri, intielegu densii tempulu din urma, seu capetulu vietiei omenesci,

„or'a sî patulu mortii, care se pote considerá intru adev eru de unu gardu, „prin care se despartiesce viet'i'a acést'a trecatoria de viet'i'a celei alalte „lumi, sî de unu drumu, prin care trece omulu din lumea acést'a in „cealalta. Sî cine sunt aceia, cari facu acést'a? Nimeni altii, decátu „omenii morbosi de morte, moribundii. Pre acestia i chiama sî Cristosu „in Evangeli'a de astadi la cin'a sa cea mare, la darulu S. Cuminecature, „ca se pota subsistá sî reusi cu atátu mai bine pe drumulu acest'a greu „sî in caletori'a acést'a catra eternitate. *Adu aici pre cei seraci sî „morbosi* dice destulu, prin cari cuvinte tientesce Cristosu in asemenarea „sa de a dreptulu la cei moribundi“ etc. Dupa cari trece apoi autorinlu la tem'a sa, aratandu ce mare ajutoriu sî intarire afla moribundulu in S. Cuminecatura.

A une ori se folosescu ambe genurile aceste de esplicare, intrunite in acelasi esordu.

A incepe numai decátu cu esplicarea testului, acést'a e calea cea mai usiora sî mai naturale, de a aflá firulu cuventarii; pentru aceea o sî comendámu cu totu adinsulu mai vertosu predicatoriloru incepatori.

Intru ace'a inse oratoriulu sacru pote se intrelase cu totulu esplicarea testului, sî se iee esordulu din altu isvoru, sî anume.

2) *Din ens'asi materi'a cuventarii* (ex visceribus causae), vorbindu pe scurtu despre insemnatatea, frumseti'a, natur'a ei etc, séu incependu cu esplicarea scurta a materiei propunende, firesce fora de a antecipá neci odata argumintele, cari nu si-au locul lor in esordu.

S. *Alfonso Liguori* luandu testulu: „*Mergundu invetiati tote poporele, botezandu-le in numele Tatalui sî alu Fiului sî alu Spiretului S.*“ (Mat. XXVIII. 19) sî voindu a cuventá din acestu testu despre iubirea celoru trei persone ddieesci catra omeni, si-face esordulu din ensasi materi'a tractanda astfeliu.

„Ddieu este bunu dupa fiinti'a sî natur'a sa. Bunetea lui isvo- „resce din elu ensusi in prisointia nemesurata. Si între omeni, cei cari „au anima buna, imbracisia pre toti consocii loru cu iubire, sî sunt „gat'a a impartí cu aceia tote bunurile, ce le posedu densii. Ddieu, a „carui bunetate este nemarginita, este curatu numai iubire catra creaturele „sale, elu este, cum dice S. Joanu, iubirea ensasi. Elu arde dara de celu „mai mare doru, a ne face sî pre noi partasi averiloru sale nefinite. „Ensasi credinti'a inca ne invetiá, ce tare sunt aprinse de iubire catra „noi cele trei persone ale santei Treimi, sî cu ce doru dorescu, a ne in- „avutí pre noi cu darurile loru ceresci. Candu mandá Cristosu Aposto- „liloru, *a merge in tota lumea, a invetiá tote poporele, sî a le botezá „in numele Tatalui* etc. voi'a lui erá nu numai, ca se cunosca tote po- „porele misteriu lu Stei Treimi, ci totu odata, ca se se convinga omulu, „cá Treimea intrega lu imbracisia cu asemene iubire. Dreptu ace'a eu „me voiu nesuí a ve aratá in cuventarea mea de astadi etc.“ (urma propusetiunea).

3) *Din impregiurarile personelor* (p. e. ale ascultatorilor, ale dirigatorii sale . . .) ale locului, ale timpului etc. Isvorulu acest'a se foloseste mai vertosu la ocasiuni anumite, si e forte aptu, de a sterna interesu si atentione.

G. Scherer (germ.) tienendu in 1. Maiu o cuventare basericesca, i face urmatori'a intruducere ocazionale:

„Iubitoru in Cristosu! Adi suntemu in prim'a di alui Maiu, care „e lun'a cea mai desfetata, cea mai placuta, cea mai frumoasa intre tote „lunele anului. In tempulu acest'a omenii intorcundu spate locuintieloru „loru, esu afara la verdetia, la praturile si campiele frumoase, si in gr- „dinele, dumbravele si padurile desfetate, a se distrage, a se recrea, „Asemene acestor'a se ne punemu si noi, cati suntemu adunati aici in „Domnulu, si se facemu afara prin verde o preambulare sufletesca, pa- „scundu intru ace'a ochii credintiei noastre, si recreandu animele noastre „sarbede cu cugete, contemplari si *meditatiuni pie.*“ Dupa cari trecundu la tema, le arata in gradinele in florite, gradin'a, care o-a seditu Ddieu, in plantele diverse ale campiloru, poterea si intieptiunea lui Ddieu etc.

4) *Din cutare incidinte*, din care se pote trece usioru la subieptulu propunendu, p. e. din vr'o naratiune scurta, parabola, asemenare, dicala etc. Astfeliu de esorduri, numite *exord. ab illustrationibus* sunt a dese surprindiatorie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Segneri in esordulu seu la cuventarea despre iubirea lui Isusu Cristosu in asiediarea santei taine a Cuminecaturei:

„Nu se afla nimicu intre tote lucrurile, care se arate mai mare „resistintia focului, decatu cenusa. Plantele se consuma, metalele se „topescu, petrele se sfarma. Numai cenusa e ace'a, care de si nascuta „din focu, totusi asemene unei fiice nemultumitorie, nu voiesce a-i cede; „si in locu de a se lasa, se fia luminata si aprinsa prin densulu cu iu- „bire parintiesca, i nadusiesce giarulu, si i iea stralucirea, incatu foculu, „invingatoriulu neimpedecatu a totu trupulu compusu, se vede in urma „silitu, a se da invinsu fiicei sale proprie, si, acoperitu de dens'a, a scade „din ce in ce, si a se stinge in urma cu totulu. Ore pote-se afla acum „o icona mai nimerita, pentru de a cunosce anim'a unui crestinu nemul- „tiumitoriu, decatu chiaru cenusa acest'a? „*Cenusia este anim'a lui,* „*pentruca nu a cunoscutu, pre cela ce l'a creatu*“ (Sap. XV. 10. 11). „Anim'a omului e ca cenusa, ca-ci refusa cu nemultumirea cea mai „cerbicoasa, a se sacra cu totulu binefacatoriului seu celui mai mare.

„Au nu vedeti cum iubirea ddieesca, foculu atotupotinte, silii chiaru „pre celu neinvinu, a se scobori pentru mantuirea nostra pe pamentu, a „petrece intre noi, a lucra pentru noi intre mii de ostenele, a se supune „la tote necasurile, si a mori in dorerile cele mai adunce pe cruce? Dar „eta ca acest'a iubire nefinita, de si si-a intrunitu in s. Cuminecatura tote „flacarele sale minunate ca intru unu singuru punctu, cu tote aceste nu „pote se invinga o mana de cenusia, o anima omenesca. Dupace i-a aratatu

„tempu indelungatu adeverintiele cele mar petrundiatorie despre zelulu „seu ardiatoriu, in urma trebue se scada, si se ne lase a repasi dela s. „altariu, fora ca se ne fi potutu nu diceu consumá, ci neci macar aprinde „cu flacar'a sa.

Unu esordu petrundiatoriu acest'a, luatú díntr'o asemenare, aplicata prea frumosu.

Alt'a totu dela acelu celebru autoriu italianu, pre care contempuranii lu destinsera cu gloriosulu nume de „*Cicerone crestinu*.“

Cuventandu odata despre vatemarea, ce o infige omulu lui Ddieu prin pecatulu de morte, incepe cu urmatori'a istoria:

„Se pare necredibile ce'a ce scrie istoriculu romanu despre Nerone, „Monstrulu celu mai cumplitu, ce a fostu vrodata in lume. Dupa ce „omori pre mama-sa, dupa ce fece se se aprinda in flacare capital'a sa, „dupa ce scaldà in sange nevinovatu tota imperati'a sa, se aflara totusi „omeni, cari dupa morte lu adorau ca pre Zeu, si i aduceau sierfe, ca „si candu ar fi fostu unu domnitoriu de totulu bunu, de totulu binefacatoriu, pana ce intru adeveru elu erá tiranulu celu mai crudelu.

„Dar vedu totusi in lume ceva si mai demnu de uimire. Pecatulu, „monstrulu celu mai cumplitu intre tote monstrurile, ucide sufletulu, in „care s'a nascutu; infecteza pamentulu, in care si-a afluatú loculu existintiei sale; nimicesce tote corelatiunile ddieiesci si omenesci; si cu tote „aceste nu numai cà e adoratú de nenumerati, si inca mai multu, decâtu „ensusi Ddieu, ci acést'a se intempla chiaru spre daun'a cea mai mare a „acestoru sclavi ai pecatului cà-ci nefericitii fora de a-si face dintru ace'a „neci unu scrupulu, se espunu din iubirea catra pecatu unei eternitati de „torture in abisurile cele mai infioratoria“ etc.

5) *Din idee analoge si corelative*, p. e. voindu a cuventá oratoriulu despre betia, pote vorbi in esordu despre stricatiunea patimeloru in genere; aiba inse grige, se nu faca excursiuni prea lunge, cari nu se siedu bine neci odata in esordu etc.

Dintre tote aceste, precum mai insemnaramu mai susu, isvorulu celu mai generale si mai naturale alu esordului in cuventarile basericesci este *testulu*; cu tote cà si celelalte sunt usitate desu si cu multa istetime de oratorii basericesci mai buni. Se pote aplicá si aici ce'a ce se dice la atâte alte ramuri ale sciintieloru: „*Usus te plura docebit*.“

Inainte de a finí observatiunile nostre asupra esordului, nu potemu trece cu vederea inca o *ensusire speciale* a cuventarii basericesci in genere, si a esordului in specie, anume:

S a l u t a r e a .

Deca ne adresàmu catra ori-cine in lume, avemu datina a-lu agraf dupa nume, séu dupa titlulu, ce competiesce conditiunii, starii sale. Cum ar poté dara preotulu, in calitatea sa de parinte, pastoriu, invetiatoriu, a

se adresă contra fiii sei, turm'a sa, invetiaceii sei, fora de a-i intempiă pre densii cu o salutare cordiale? Salutarile cele mai usuate sunt: *Iubitiloru mei! Prea iubitiloru! Cuviosiloru! séu Iubitiloru Ascultatori! Crestini! Fratiloru! Fiiloru!* salutari frumoase aceste, santite prin usulu vechiu alu bisericei. Apostolii numiau pre credintiosii primi „frati“ și „fi“ „santi“ și „iubiti“ etc. „Si ve rogu pre voi fratiloru pentru numele Domnului nostru Isusu Cristosu“ (I. Cor. I. 10). „Fiiloru mei! aceste scriu voue, ca se nu peccatuiti“ (Inu. ep. cat. II. 1). *Pavelu și Timoteiu, servii lui Isusu Cristosu, contra toti santii intru Cristosu Isusu, cari sunt in Filipi*“ (Filip I. 1). „Éra voi iubitiloru! aduceti-ve a minte de cuvintele, cari s'au disu mai nainte (I. Iud. 17) etc. Cu asemenea titulature aveău datina a agrai pre credintiosi și s. parinti. „*Sancta fraternitas, fratres carissimi, dilectio vestra*“ etc. Contra aceste mai pote adange predicatoriulu dupa usu și alte epitete, precum: „*Iubitiloru! cari v'ati adunatu aici intru Cristosu*“, séu „*pre cari v'a rescumparatu Cristosu cu sangele seu*“ etc.

Predicatorii se incungiure inse strainisme ca aceste: *Cucerniciloru! Smeritiloru!* Se le lasămu aceste slaviloru; și construeri ca aceste: **Iubitiloru, intru Cristosu adunatiloru, séu prin alu lui Cristosu scumpu sange rescumparatiloru Ascultatori!** Ce limba e acést'a? Asiă construe nemtiulu séu magiarulu, dar romanulu neci odata. Astfeliu de construeri și espresiuni imitate servile dupa autorii straini, nu se siedu neci decatu pe buzele unui predicatoriu, transmisu a evangelisă la romani și romanesece, și provoca o impresiune nefavoritoria in ascultatorii, cari au unu conceptu cătu de cătu despre gramatic'a și sintas'a romana; éra impresiunea nefavoritoria, și inca indata la inceputulu cuventarii, de siguru că nu e interesulu oratoriului.

Oratoriulu pote incepe indata cu salutarea, séu o pote face acé'a in decursulu vorbirii dupa câte-va cuvinte intruducatorie, p. e. pote dice: „*Iubitiloru mei! doue, numai doue septemane trecura inca, decandu audirati cetindu-se in acést'a s. biserica, frumos'a și petrundiatori'a Evangelia despre intorcerea peccatosului Zacheiu*“ etc. séu pote dice: „*Doue, numai doue septemane trecura Iubitiloru mei! decandu*“ etc. (vedi pred. la Dom. fiului retecitu Nr. 2). La esordulu ex abrupto, precum și la celu inceputu cu rogatiune, urma salutarea numai mai tardiu in contestu. Este o datina rea, adese ridiculosa, a repeti salutarea asiă dicundu fora incetare mai la fiacare construeri; dar nu potemu a nu apostrofă aci și pre aceia, cari séu nu o facu de feliu, séu facundu-o odata in esordu, o intrelasa apoi in contestu cu totulu. Oratoriulu sacru nu trebue se uita, că nu vorbesce paretiloru, ci omeniloru. Asiă dar neci prea desu, neci prea raru; „*omne quod nimium vertitur in vitium*“; omulu intieleptu cerca și afla in tote mesur'a derepta.

Ci destulu despre acést'a, se trecemu inainte.

3. Propusetiunea.

Partea a treia a discursului este *propusetiunea*.

Esordulu ne prepara la materi'a tractanda, si o anuncia; era *propusetiunea* o detiermuresce cu precisiune. Propusetiunea este elementulu, care spriginesce, petrunde si lumina totu discursulu; ea si-are loculu seu naturale de comunu catra capetulu esordului.

Nu fiacare discursu are lipsa de o propusetiune espresa. In inventiurele catechetice, omiliile mai scurte, parenesele ocazionali, cari nu sunt decatu nesce efusiuni insufletite ale animei, pote se remana propusetiunea cu totulu la o parte; cu atât'a este inse mai necesaria propusetiunea precisa in discursurile instructive si mai mari; fiindu inse că in genere fiacare discursu trebuie se aiba unu scopu finale detiermuritu, la care conluera tote elemintele lui, de aici urma de sine, că si propusetiunea, trebuie se fia numai un'a; mai multe propusetiuni in aceasi cuventare nu ar poté se desierbesca, decâtu spre nimicirea rezultatulu finale. Celu ce impusca odata dupa mai multe paseri, pusca numai in ventu, nu va nimeri neci un'a. Deca plugariulu ar semená in agrulu seu mai autáiu grâu, pe grâu numai decâtu secara, pe secara ovesu, pe ovesu pisatu, ce ar cresce dintr'o mestecatura ca acést'a?! Astfeliu sta treb'a si cu discursulu. Ce multime de evrei a intorsu S. Joanu botezatoriulu cu predicarile sale? si ce erá materi'a predicariloru sale? „*Gatiti calea Domnului!*“ (Mat. III. 3). Oratoriulu sacru, deca voiesce ca binevestirea lui se produca fructuri manose, se si-intorca dara atentiunea sa in predica numai la unu *cugetu, la unu scopu principale*, si de aici se incungiure a intrebuintiá mai multe propusetiuni intru o predica, decâtu un'a. *Non multum, sed multa!*

Imnulu Domnului*)

Domne! braciulu teu celu tare**)

Tiene totulu ne'ncetatu, —

Ochii-ti plini de indurare

Preste noi au priveghiatu; —

*) Acést'a poesia mai antáiu fú publicata in o intreprindere: prea pucinu latita, — dar ca manuscriptu s'a latitu forte mai alesu in giurulu Aradului, Temisiorei si alte parti vecine, unde mai alesu la festivitati ocazionali se canta adeseori. Melodi'a-i e plina de sentieminte evlaviose; precum am intielesu, e compusa de unu prea onoratu preotu din pregiurulu Aradului, alu caruia pretiosu nume inse nu-lu sciu. Asta data s'a mai adausu unele modificari in acést'a poesia; — caus'a publicarii de nou inse e ace'a, că multi cari o cauta, a buna sema nu sciu, cine e autoriulu, că-ci adeseori amintindu-se in foiele nostre nationali, că s'a cantatu „*Bratiulu teu plinu de putere*“ . . . , nici candu n'a fostu numitu autoriulu; — inse cu atâtu mai curiosu a fostu ace'a, că de vre-o câteva ori s'a atribuitu acést'a simpla poesiora marelui *Dimitriu Bolintineanu*. Deci pentru ca se nu se mai

Dă-ne dîle mai senine
„Tatalu nostru celu cerescu“, —
Indrepteza sî spre bine
Pre poporul romanescu.

O! tu dulce-alu nost' Parinte,
„Carele resiedi in ceriu“,
Lasa vocea ta potinte
Se resune prin eteru, —
Se resune direptate
Pentru toti cei insielati, —
Dî se fia libertate
Pentru toti cei apesati.

Intru tine-avemu sperare,
Că-ci pre tine te iubimu, —
Cu credintia si-abnegare
Catra tronulu teu privimu;
Candu ne scimu a fi cu tine,
Nu ne temenu de nimicu, —
Pe pamentu sî pe cerime:
„Fia-ti numele santîtu!“

O! tramite din cerime,
Preste tier'a, ce-o avemu,
Radie sante de lumine,
Ca in nopte se vedemu; —
Se cunoscenu, ce-i dreptu, bine, —
Ca se scimu a te laudă, —

---

intemplă o astfel de erore, cu invoirea p.onor. redactiunii m'am resolutu a o retipari, cu atăt'a mai vortoru, ca-ci a buna sema marele *Dim. Bolintineanu* si-a decoratu cunun'a cu destule margaritari eternele, si nu are lipsa, sê i-se insusiesca ca si cu sil'a — — *mediocritate simpla!* Autoriulu.

**) Strof'a acést'a suna asiă, precum ni s'a tramisu :

„Braciulu teu plinu de putere,
„Tiene totulu nencetatu,
„Ochiulu teu cu priveghiere
„Peste noi a priveghiatu;

noi inse ne-amu luatututezare a o modifică, dupa cum o publicămu aci; că-ci *priveghiere* este o forma corupta, in locu de *priveghiere* si e usuata numai in limb'a vulgară, si folosita de autoriu singura din caus'a, ca se consune cu *putere* din sîrulu primu. Noi inse avemu detorinti'a a scote din usu atari forme, si a restitui in locu cele corese, si corespunzatorie firii limbei nostre. Ceremu pentru acést'a iertarea dlui autoriu si amicului nostru, pre care lu salutăm cu bucuria in colonele „Amvonului.“ Red.

Pera reu' 'n radecine,
„Vena 'mperati'a ta!“

Apesati de sarcini grele
Ne rogàmu prea aplecatu;
Ceriulu nost' celu far de stele
Se ne fia mai curatu . . . .
Dar' primimu cu 'ndestulire
Totu ce drept'a-ti ne va dá, —
Cà ce faci, faci in iubire,
„Fia Domne voi'a ta!“

Sune cantulu de marire
Susu in ceriu sî pre pamentu, —
Er' intreg'a omenire
Se 'ntielega glasu-ti santu:
Fia pace sî iubire,
Si-apoi ur'a va perf . . . .
Dà-ne-acést'a fercire,
„Ca si panca cea de di.“ y Library Cluj

Ne nascuramu in pecate,
Sî 'n pecate amu traitu, —
N'amu iubitu ce-e santu, dreptate,
Fiulu teu l'amu restignitu . . . .
Dar tu Domne prea inalte!
Se ne fii mai induratu, —
„Si ne ierta de pecate
Precum noi inca-amu iertatu!“

Romani'a neferice,
Ce atātu a patimitu,
Candu a sortii grele sbice
O bateau necontenitu, —
O protege cu amore,
Aperandu proporulu teu,
Se-i lugesca santulu sore . . . .
„Si ne scapa de celu reu!“

Julianu Grozescu.

Miscelane.

Inca o medicina în contra esirii dela predica. (vedi-o cealalta Nr. 9, pag. 251). In multe comune omenii nu asculta prea bucurosu cuventulu lui Ddieu; candu se apropia tempulu indatinatu alu predicei, esu afara in cinterimu, petrecundu mai bine in fabule, pana tiene predic'a. Omeni de acestia indiferinti erau si in tempurile mai vechie. S. *Joanu* patriarculu Alesandriei, conumitu *elemosinariulu*, vediu intr'o di, ca mai multi dintre crestini esu afora indata dupa cetirea Evangheliei, ca se nu fia de facia la predica. Si ce fece s. archiereu? Dispunendu, se-i duca afora scaunulu seu patriarcale, lu puse acolo, unde era mai numerosa multimea omeniloru, cari petreciau povestindu si glumindu, si se asiedia in elu. Candu multimea privia la acest'a cu uimire, le dise: „*Fiiloru! unde este turm'a, acolo trebue se fia si pastorulu*“; si acest'a procedura inventiosa a patriarcului avu unu resultatu ca acel'a, incatu de aci incolo nu mai parasea nimene baseric'a pe tempulu predicei.

Faceti ca Socrate! *Socrate* filosofulu grecu, candu se ostenia si inferbenta in ceva lucru, nu bea indata, de si i era sete, ci mergundu la vr'o fuintana, seu la or' unu isvoru, si-implea mai antaiu olulu cu in-cetulu, si era versa ap'a din densulu; acest'a o repetia de multe ori, si numai dupa ace'a avea datina a be. Acest'a o facea densulu nu numai pentru acea, ca e forte periculosu a be, candu esci ostenitu si inferbentatu, ci mai vertosu a se deda, a face astfelu si cu patimele sale, adeca a nu-si implini ueci o pofta inainte de a fi cugetatu bine si seriosu la ur-marile ei. Fa si tu asemene!

Promemoria. „*Ridiculum videtur, quod aliquis indicetur idololatra, qui duo grana thuris offert creaturae, quae debuit deo offerre, et ille non indicetur idololatra, qui totum servitium vitae, quod Deo debuit offerre, offert creaturae.*“ S. Hieron. ad Rust. Mon. adeca: Este ceva ridiculosu, a tene de idololatra (inchinatoriu de idolu) pre acel'a, care sierfesce creaturei doue grauntie de temnia, ce ar trebuí se le sierfesca lui Ddieu, si a nu tene de idolatratra pre acel'a, care totu servitiulu vietiei, ce ar trebuí se lu sierfesca lui Ddieu, lu sierfesce creaturei.

Despre premiulu alu doile.

Redactoriulu acestei foie, indemnatu de multe motive, ar dori a procede la judecarea premiului acestuia, si de aci incolo si la judecarea altoru premie, ce va mai publica iertandu-lu impregiurarile, in urmatoriu modu:

Se voru publica mai antaiu tote predicele concursuali in 2—3 nri ai „Amvonului“, apoi voru fi rogati cate urulu seu doi preoti de reputatiune din fiacare provincia romana, fora a sei unii de altii, a face pre criticulu, si dupaca le-a cetitu tote cu atentiune, a-si tramite in scrisu

judecat'a la redactiunea acestei foie; premiulu se va dá apoi atelulia dintre domnii autori, a carui predica va capetá mai multe voturi. Ca se potemu inse face acést'a sí la premiulu presinte, dupace acel'a nu a fostu publicatu cu modalitatea acést'a, venimu a rogá pre toti p. o. domni si frati preoti, cari au concursu la premiulu alu doile, escriisu pentru cea mai buna predica la mortu a *ne incunoscintiá câtu se pote mai curendu*, deca se convoiescu din parte-le la modalitatea amintita, séu ba? Sí deca se convoiescu, cum dorescu a li se publicá operatele, anonim, séu cu descoperirea numelui. Noi amu dori cést'a din urma, cà-ci fiindu criticantii din diverse parti, nu va fi neci o tema, cà dora cunoscintia, amicetia, séu alte interese aru poté se aiba vr'o influintia asupra votului dandu. Red.

Invitare de prenumeratiune pentru semestrulu II.

Espirandu cu nrulu venitoriu prenumeratiunea pentru semestrulu I. alu „*Amvonului*“, acei prea on. domni, cari nu au tramisu pretiulu dintr'odata pentru anulu intregu, sunt rogati, a-si reinnoi abonamentulu, catu mai curendu, ca se nu se faca pedeca in espeditiunea foiei. Asemene rogámu pre domnii prenumeranti, cari sunt inca in restantia cu pretiulu semestrului primu, se aiba bunetate, a grabi cu depurarea detoriei. Red.

Post'a redactiunii

M. O. D. C. in C. Da, respunsulu din N. 10 te privesce pre M. O. Dni'a Ta. Amu dori, ca dintre elaboratele, ce le ai, se alegi deocamdata unele, cari cu pucine modificari s'ar poté aplicá la Evangeliu de dominece si serbatori, p. e. la Evangeliu de unoru dominece si serbatori din Septemvre, Octovre, etc. etc. se binoiesci a ne tramite mai multe odata, ca se le aplicámu noi aici dupa cum vomu aflá mai corespundiatoriu.

V. P. in B. Poftesci, se dámu publicitatii numele celor cari au concursu la premiulu primu, ca se cunosca publiculu pre cei ce se distingu prin lucrare si diligintia. Din parte-ne amu satisface bucurosu dorintiei M. O. Dniei Tale, dar trebue se consideri, cà nu toti concurentii cugeta astfelu. Éra încátu ne scrii, cà acést'a procedura o-ai observatu p. e. la magiari cu privre la operatele concursuali, ierta-ne a reflectá, *ca asemene procedura nu esista nicairi in lume, nu neci la magiari*; pretotindene se observa in privinti'a acést'a secretulu celu mai aduncu din motive bine basate, si biletele, cari contienu numele concurentiloru, se ardu de comunu dupa dejudecarea premiului. Deca a fostu la magiari vre unu casu, in care s'a procesu altcum, despre ce alicum noi nu avem cunoscintia, apoi acést'a nu a fostu alta, decâtu o exceptiune. éra: „*exceptio confirmat regulam.*“ Altcum venu a-ti dechiará cu tota promptudinea, cà deca me voru impoteri la acést'a toti fostii domni concurenti, noi din parte-ne nu avem neci o cauza, pentru ce se nu le dámu numele onorabili publicitatii. I rogámu dara a se dechiará. Cei carii voiescu, si-potu si recere operele concursuali.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editóriu : **Justinu Popfju.**

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradea-mare. Strat'a domnesca Nr. 702/5.